

Středoškolská odborná činnost 2010/2011

Obor 15 – Teorie kultury, umění a umělecké tvorby

Tzv. Klatovské katakomby

Autor:

Iveta Chroustová

Sp A (3. ročník)

Gymnázium Jaroslava Vrchlického

Národních mučedníků 347

339 01 Klatovy

Konzultant práce:

Mgr. Dagmar Protivová

Gymnázium Jaroslava Vrchlického

Národních mučedníků 347

339 01 Klatovy

Klatovy 2010/2011

Plzeňský kraj

Tímto prohlašuji, že tato práce byla zpracována samostatně a že všechny zdroje, ze kterých jsem čerpala, jsem uvedla v seznamu použitých pramenů a literatury.

V Klatovech 8. 2. 2011

Iveta Chroustová

Anotace

Tato práce se soustředí na vykreslení podrobných informací o klatovských „katakombách“ a o jejich osudu především ve 20. století. Čtenáři bude přiblíženo, jak se v průběhu této doby stal ze zapomenutého místa vyhledávaný turistický cíl, nebo jak se pro tento účel měnila vnější podoba krypty. Cílem následujících řádek je jednak poukázat na kulturní a historickou hodnotu, kterou současnosti „katakomy“ přinášejí, a pak také vyvrátit některé smyšlenky, kterými je dodnes známá krypta opředená.

This work gathers detailed information about the catacombs in Klatovy and about their destiny especially in the 20th century. It will be explained how this forgotten place has changed into a popular touristy destination over the years, or how this purpose has changed the crypt itself. The aim of the following lines is to show the cultural and historic value the catacombs bring to the current times as well as to refutate the myths surrounding the crypt up to the present day.

Úvodem

Je až překvapivé, kolik zajímavých míst se nachází v západočeských Klatovech. Velké množství turistů sem láká hned několik rarit celostátního, evropského i světového významu. Město proslavily klatovské karafiáty, barokní lékárna U Bílého jednorožce nebo tzv. klatovské katakomby.

Tuto kryptu pod tzv. jezuitským kostelem Neposkvrněného početí Panny Marie a sv. Ignáce každoročně navštěvují desítky tisíc lidí ze všech koutů republiky nebo i ze zahraničí. Proto by byla pro každého Klatovana ostuda, kdyby on sám do podzemí nezavítal. Stejně tak i já jsem „katakomby“ v průběhu let navštívila mnohokrát. Vždy mě fascinovala myšlenka, která se v tomto prostředí přímo nabízí. Jak asi lidé pohřbení v kryptě dříve žili, co je trápilo, jak se bavili, jakou prací se zabývali, jak se oblékali, nebo i jakými nemocemi trpěli. Když jsem si pak vybírala téma pro svou seminární práci, napadlo mě, že bych mohla najít odpovědi zrovna na tyto otázky. To znamenalo vyhledat co nejvíce informací o obyvatelstvu a politice Klatov a především o místní komunitě jezuitů, vysledovat hierarchii fungující mezi řádovými bratry, a zjistit jména těch z nich, kteří našli poslední odpočinek v „katakombách“, v kryptě vybudované při klatovském tzv. jezuitském kostele. Ale hned na začátku mé túry po muzeích a archivech se mi do rukou dostaly záznamy pocházející z minulého století, ve kterých si pisatelé hořce stěžovali na nevybíravý způsob, kterým úředníci kdysi provázeli turisty v podzemí. Tento spis mě zaujal natolik, že jsem se rozhodla změnit svůj původní úmysl a pozornost jsem nakonec nevěnovala době barokní, ale 20. století se zaměřením na fungování „katakomb“ jako kulturněhistorické památky. Aby ale práce neztratila logickou posloupnost, bylo nutné prostor věnovat i vysvětlení, co to vůbec „katakomby“ jsou, kde se v Klatovech vzaly jejich zakladatelé – jezuité, nebo kdo se v kryptě nechal pochovat. Zaměřila jsem se i na fungování krypty jako turistické atrakce v posledních několika letech, i na jejich současný stav.

Jistou motivací pro mě zpočátku představoval fakt, že se stejným tématem zabývala „jen“ hrstka studentů klatovského gymnázia ve svých stručných seminárních pracích a několik regionálních historiků, kteří ve svých publikacích věnovali „katakombám“ několik stránek (VANĚK, F., HOSTAŠ, K.: *Soupis památek historických a uměleckých v politickém okrese klatovském – nákladem archeologické komise při České akademii císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění*;

VANČURA, J. *Dějiny někdejšího královského města Klatov*;

PETERS, K. *Dějiny jezuitské koleje v Klatovech*;

HEROLD, M. *Klatovský kostel Neposkvrněného početí Panny Marie a sv. Ignáce z Loyoly. Příběh jedné stavby Tovaryšstva Ježíšova (1656 – 1773)*).

Nikdo přede mnou se ale ještě nezabýval dějinami „katakomb“ v minulém století, kterým jsem věnovala největší pozornost. Proto jsem se nutně musela probrat nejrozmanitějšími úředními spisy (stížnostmi, účetnictvím, oznámeními), které jsou uloženy ve Státním okresním archivu v Klatovech. Významným zdrojem informací se pro mne stal i dobový tisk, ke kterému jsem se dostala ve Vlastivědném muzeu dr. Karla Hostaše v Klatovech. Dále se mi podařilo nalézt na městském hřbitově hrob, do kterého musela být před 2. sv. válkou pochována většina těl původně uložených v „katakombách“. Nemohu si stěžovat ani na vedení internetových stránek www.katakomby.cz nebo www.jesuit.cz, kde jsem získala řadu důležitých informací o současném dění kolem „katakomb“ nebo o historii jezuitského řádu. Kontaktovala jsem i Přírodovědeckou fakultu Univerzity Karlovy v Praze, kde měl být

dostupný spis antropologa MUDr. et RNDr. Jiřího Malého, DrSc. pojednávající o stavu krypty a mumií v ní uložených na konci těsně pře 2. světovou válkou. Bohužel, doba pro archivaci takových písemností daná ze zákona už dávno vypršela a musela jsem se obejít bez tohoto dokumentu.

Se zpracováním kapitoly *Seznam pohřbených* mi velmi pomohl Mgr. Karel Černý, Ph. D., který před časem prostudoval latinsky psanou knihu *Historia Collegii Clatoviensis Societatis Jesu*, a některé výsledky své práce mi poskytl.

Obsah

Úvodem	4 - 5
I. Omyl v názvu	7 - 8
II. Vznik katakomb	9 - 10
III. Katakomy fungující	11 - 12
IV. Historky	13 - 14
V. Seznam pohřbených	15 - 18
VI. 20. století	
VI. A. Počátek století, léta 1900 – 1917	19 - 20
VI. B. První republika, léta 1918 – 1935	21 - 24
VI. C. Rekonstrukce kostela i krypty, léta 1936 – 1945	25 - 26
VI. D. Doba poválečná a totalitní, léta 1946 – 1989	27
VI. E. Spory, léta 1990 – 2005	28 - 30
VII. Barokní jezuitské Klatovy a jiná kultura	30 - 36
VIII. Současnost a budoucnost	37
Závěr	38
Seznam použitých zkratk	39
Seznam použitých pramenů a literatury	39 - 42
Obrazový aparát	43 - 47

I. Omyl v názvu

Přestože jsou Klatovy v současnosti známy mimo jiné jako město „katakomb“, žádné katakomby tu nikdy neexistovaly a neexistují. Na začátku minulého století by málokdo tuto městskou památku označil slovem „katakomy“, o čemž svědčí článek vydaný roku 1906 v regionálních novinách *Šumavan*, ve kterém se píše: „Klatovské „katakomy“ – jak je jim tu a tam přezdíváno – jsou místnosti rozsáhlé“¹. Dnes lze říci, že označení „katakomy“ se pro klatovskou památku mezi lidmi obecně vžilo. Jaké jsou odlišnosti mezi skutečnými katakombami a těmi v Klatovech?

„Katakomy - anglicky catacomb, latinsky catacumba, italsky catacomb – je podzemní hřbitov složený z chodeb a průchodů, v jejichž stěnách jsou vyhloubena místa pro hroby. Toto slovo neznámého původu bylo zřejmě poprvé použito pro pohřebiště pod bazilikou San Sebastiano v Římě, předpokládané místo posledního odpočinku sv. Petra a sv. Pavla. Následně byly slovem „katakomy“ označovány všechny podzemní pohřebiště v okolí Říma.“²

Katakombami v pravém slova smyslu jsou označována pohřebiště daleko většího rozsahu než to klatovské, někdy čítala i jeden tisíc těl. Lidé sem byli pochováváni hlavně v druhém a třetím století našeho letopočtu – jednalo se především o prvomučedníky nového křesťanského vyznání, kteří za něj položili život na území antické římské říše. Zbytky největších takových hřbitovů lze v dnešní době nalézt v už zmiňovaném Římě, konkrétně katakomby sv. Sebastiana a sv. Kalixta, a v Paříži, pozůstatek menších pohřebišť se nachází v Syrakusách, Oděse, Palermu nebo Alexandrii. Zemřelí byli ukládáni až v čtyřposchodových podzemních komplexech protkaných úzkými chodbičkami, v jejichž stěnách byly do skály vtesány výklenky velké přibližně 130 cm X 50 cm, ve kterých nebožtíci leželi. Každý výklenek byl opatřen freskou se jménem, věkem a datem úmrtí daného člověka. Po nájezdech Vandalů a Lombardů (5. století n. l.) na římskou říši přemístili již vesměs pokřesťanštění Římané celé katakomby do podzemních krypt mnohých kostelů, kde se na ně postupem času dokonale zapomnělo. Fantastické znovuoživení se podařilo až Italovi Antoniu Bosimu v roce 1578, kdy prohledával všechna možná i nemožná místa, aby získal podklady pro sepisování své knihy *Roma Sotterranea*.³ Pro celý křesťanský svět to samozřejmě znamenalo senzaci, uctívání prvomučedníci byli znovu vynášeni na denní světlo a hromadně svatořečeni. Jejich těla byla odkupována a ukládána do mnoha kostelů po celé katolické Evropě. Stejným způsobem se i v Klatovech ocitl sv. Oenestín.

Tzv. klatovské katakomby se od těchto v mnohém liší. Jejich kapacita je a byla vždycky nižší (když císař Josef II. vydal v roce 1784 zákaz pohřbívání v kryptách, čítaly katakomby kolem 200 těl – díky dalšímu vývoji není možné určit počet přesně.) Celý komplex se v době svého fungování (1676 – 1784) rozkládal „pod celým kostelem“⁴ a částí náměstí, zaujímal podzemní prostor celé příčné lodi a presbyteria⁵ s oběma

---

¹ *Krypta pod jezuitských kostelem v Klatovech. In: Šumavan, 19. 5. 1906*

² www.britanica.com; 9. 1. 2011

³ Soukromé poznámky o. s. Klatovské katakomby

⁴ Obrazový aparát, obr. č. 1

⁵ **Presbyterium = presbytář = kněžiště**; prostor vyhrazený kněžím (lat. presbyteri) a ministrantům, nachází se zde hlavní oltář, kazatelny nebo chórové lavice.

sakristiemi⁶, dále pod pravými bočními kaplemi, podkruchtím⁷ a jihovýchodní věží. Byly přístupné třemi orámovanými vchody (vevnitř i vně chrámu) a tvořilo je dvanáct klenutých místností. Jejich střed tvořila síň 12 metrů široká a dlouhá.⁸ Celé podzemí doplňoval neuvěřitelně důmyslný systém větracích šachet, které ústily až pod střechou a odváděly veškerou vlhkost, jež by případně mohla mumiím škodit. Tělo nebožtíka se nezbavovalo vnitřností a obvykle se ani nebalzamovalo, bylo pouze položeno do dubové rakve vystlané chmelem a pilinami. Díky ideální cirkulaci suchého vzduchu a výparům z chmele došlo k přirozenému vysušení tělesné schránky, následně vážící osm až deset kilogramů. Žádné výklenky ve stěně se v klatovském podzemí nenacházejí, rakve stály jednoduše uvnitř místnosti. Ke každé příslušela cínová nebo olověná tabulka se jménem a datem narození a úmrtí.

Dnes „katakomy“ pod tzv. jezuitským kostelem Neposkvrněného početí Panny Marie a sv. Ignáce na klatovském náměstí navštíví desítky tisíc návštěvníků ročně. Bohužel právě kvůli celým zástupům turistů dychtícím po jejich zhlédnutí doznala krypta zvláště během posledních sta let značných proměn. Z původních cca 200 se v podzemí nachází 30 vystavených těl, dalších 8 je pro veřejnost z různých důvodů nepřístupných. Celý k prohlídkám vyhrazený prostor se od minulých dob značně zmenšil, dříve se nacházel pod celým kostelem, dnes pouze pod částí jeho levé lodi. Vstup do krypty je zpoplatněn jako řada jiných kulturních a historických památek. Nebožtíci jsou oděni většinou v dobových šatech a bez výjimky uloženi v rakvích se skleněným víkem.⁹ U některých z nich se navíc dochovaly drobné předměty jako například růženec, stahovadlo sloužící při pouštění žilou atd. Tyto zdánlivé maličkosti mají kulturní význam pro současného člověka, protože právě díky nim si může přiblížit způsob života svých předků z doby baroka, tradice tehdejší doby, úroveň lékařství (lidé uloženi v „katakombách“ umírali z dnešního pohledu mladí, často na nevyskytující se nemoci jako tyfus, nebo na nemoci v současnosti úspěšně léčené jako například cukrovka). I skutečnost, že tito lidé zvolili z pohledu dnešního člověka neobvyklý způsob posledního odpočinku, svědčí o tom, že chápali podstatu a význam smrti i života úplně jinak než my.

Klatovskou památku by proto bylo vhodnější nazývat spíše „kryptou“ nebo tomu podobným slovem, otázkou je, nakolik by šlo změnit povědomí obyvatelstva o „katakombách“.

---

⁶ **Sakristie** = komora bočně od oltáře nebo prostor za oltářem sloužící k uchovávání rekvizit k mši, například roucha kněží a ministrantů, kteří se v sakristii rovněž převlékají a připravují na bohoslužbu.

⁷ **Podkruchtí** = **pod kruchtou** = **pod kůrem**; vyvýšené místo podobné balkónu většinou v zadní části hlavní lodi určené pro varhany, varhaníka a sbor.

⁸

VANĚK, F., HOSTAŠ, K.: *Soupis památek historických a uměleckých v politickém okrese klatovském – nákladem archeologické komise při České akademii císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění*, str. 223

⁹ Obrazový aparát, obr. č. 2

II. Vznik katakomb

Římský císař, český, uherský a chorvatský král Ferdinand I. Habsburský (1503 – 1564) pozval do Českého království řeholní řád Tovaryšstva Ježíšova.¹⁰ Jeho žádosti bylo vyhověno; roku 1556 zamířila dvanáctičlenná misijní výprava do Čech. Stala se tak poslední výpravou, jíž požehnal zakladatel řádu sv. Ignác z Loyoly, který zemřel 31. 7. 1556. Řeholníci se v Praze usadili u sv. Salvátora na Starém Městě, v jehož okolí začali budovat rozsáhlý komplex Klementina. Jejich působnost brzy přesáhla území hlavního města.

Nejspíš už od roku 1621 působil na Klatovsku lidový misionář P. Adalbert Chanovský, rytíř z Dlouhé Vsi, (1581 – 1643) podporovaný Přibíkem Jeníškem z Újezda, královským podkomořím, a Jindřichem Libštejnským z Kolowrat, nejvyšším sudím Českého království. Na popud P. Chanovského vzniká v roce 1635 v Klatovech zvací dopis čtrnácti šlechtických rodin z okolí, které zvou jezuity do města a žádají je, aby zde založili rezidenci a posléze i kostel a kolej sloužící k výchově a vzdělávání mládeže. Pod textem zvacího dopisu jsou podepsáni páni z Klenové, hrabata z Kolowrat, z Říčan, Rýzmburkové ze Švihova, Černínové z Chudenic nebo Kocové z Dobrše.¹¹ Své antipatie k tomuto podniku veřejně projevoval pouze odstupující městský rychtář Pavel Záhrobský z Těšinu, ale nic nezmohl.

11. března 1636 dorazil do Klatov pomocník provinciála českých jezuitů P. Martin či Ondřej Stredonius, SJ spolu s Jiřím Aquitanem, SJ a Janem Molitorem, SJ. Hned o den později, 12. března 1636, všechny tři přijali a uvítali městští představitelé na radnici. S přítomností a působením jezuitů v Klatovech vyslovil souhlas i římský císař Ferdinand II. Habsburský (1578 – 1637), jeho syn – český král Ferdinand III. Habsburský (1608 – 1657), pražský arcibiskup Arnošt Vojtěch kardinál z Harrachu (1598 – 1667), jezuitský provinciál P. Daniel Kirchner, SJ (1583 – 1640), čeští zemští místodržící i výše zmíněný podkomoří Přibík Jeníšek z Újezdu.¹²

---

¹⁰ **Tovaryšstvo Ježíšovo = Societas Iesu = jezuitský řád; zkratkou IHS, SJ, SI**

Jedná se o jeden z nejvýznamnějších řádů římskokatolické církve. Založen byl roku 1534 sv. Ignácem z Loyoly (1491 – 1556) v Paříži, jeho první členové se však hlásili výhradně ke španělské národnosti. Roku 1540 byl řád oficiálně uznán papežem Pavlem III. (1469 – 1549). Jezuité byli a jsou zaměřeni hlavně na misijní činnost, vzdělávání, výchovu a vědu. Na nátlak evropských panovníků jej papež Klement XIV. (1705 – 1774) roce 1773 zrušil. Řád ale fakticky nikdy nepřestal fungovat a roku 1814 ho papež Pius VII. (1742 – 1823) obnovil a existuje dodnes. Významní členové jezuitského řádu jsou: sv. Ignác z Loyoly, sv. František Xaverský (1506 – 1552), Bohuslav Balbín (1621 – 1688), Josef Dobrovský (1753 – 1829) nebo Msgre. ThDr. Tomáš Špidlík (1919 – 2010).

Zdroj: www.jesuit.cz/historie.php, 5. 7. 2010

¹¹ VILÍMKOVÁ, M.: *Jezuitský kostel Neposkvrněného početí Panny Marie a sv. Ignáce v Klatovech*, str. 11

¹² HEROLD, M.: *Klatovský kostel Neposkvrněného početí Panny Marie a sv. Ignáce z Loyoly. Příběh jedné stavby Tovaryšstva Ježíšova (1656 – 1773)*, z *Barokní jezuitské Klatovy – sborník textů ze sympozia v Klatovech*, str. 111 - 113

Ve stejnou dobu obdržel nový městský rychtář Jiří Plechšmíd dopis od pražského arcibiskupa Arnošta Vojtěcha kardinála z Harrachu, ve kterém ho český primas žádal, aby ubytoval jezuitské bratry v Huertových domech.

Huertovými domy se myslí tzv. Korálkovský majetek, budovy s vcelku pohnutou historií. Původně je vlastnil rychtář Daniel Korálek z Těšína (+ 1624), jehož majetek byl zkonfiskován po bitvě na Bílé hoře (1620). On sám byl souzen za velezradu a jeho majetek přešel přes císaře Ferdinanda III. (1608 – 1657) na dona Martina de Hoef Huertu, císařova přívržence.¹³ Tento muž doprovázel P. Chanovského na jeho pouti do Neukirchen bei Heiligen Blut, přičemž se dohodli, že Huerta svůj lehce nabytý konfiskát přepustí jezuitům.¹⁴ Řeholníci tím získali první, vcelku výhodně umístěný pozemek. Tzv. Korálkovský majetek se totiž nacházel v pravém horním rohu klatovského náměstí, v bezprostřední blízkosti Černé věže.

O rok později (1637) to byl opět P. Adalbert Chanovský, komu se podařilo získat spáleniště dvanácti drobných domů s průčelím přímo do náměstí. Díky odkupu nebo věnování několika dalších domů v sousedství nových jezuitských pozemků se utvořil velký prostor v pravé horní části náměstí, kde začal postupně vznikat seminář, kolej a naposled i kostel.

Základní kámen kostela Neposkvrněného početí Panny Marie a sv. Ignáce z Loyoly byl položen 24. dubna 1656, v den sv. Jiří. Právě toto datum bylo zvoleno s ohledem na zakladatele koleje Adama Jiřího Bořity z Martinic, syna proslaveného Jaroslava Bořity z Martinic, který byl při druhé pražské defenestraci (1618) vyhozen z oken Pražského hradu. Jiří Adam Bořita věnoval na rozvoj klatovských jezuitských bratří 10 000 zlatých rýnských, jeho sestra Lucie Otilie z Kolowrat (+ 1651) ve své poslední vůli vyhradila na podporu klatovských jezuitů celých 50 000 zlatých rýnských. Stavbu samotnou měl na starost nejprve architekt Carlo Lurago, následně Domenico Orsi .

V ne zcela hotovém chrámu byla 31. srpna 1675, na svátek zakladatele Tovaryšstva Ježíšova sv. Ignáce z Loyoly, sloužena první mše. 20. srpna 1679 pražský světící biskup Jan Ignác Dlouhoveský z Dlouhé Vsi posvětil tři nové oltáře. V letech 1717 – 1730 se na výstavbě zde podílel i slavný Kilián Ignác Dientzenhofer (1689 – 1751). Přesněji, postaral se o vnější výzdobu. Navzdory tomu, že Dientzenhofer proslul jako vrcholně barokní umělec, podařilo se mu velmi vkusně a citlivě vypracovat průčelí raně barokního kostela.¹⁵

Průběžně se stavbou kostela vznikaly i krypty v jeho sklepení, které byly opatřeny důmyslným odvětrávacím systémem šachet, které vedly ze sklepení a ústily až pod střechou a odváděly jakoukoli vlhkost.

---

¹³ SÝKOROVÁ, L. a kol.: *Klatovy*, str. 238

¹⁴ VILÍMKOVÁ, M.: *Jezuitský kostel neposkvrněného početí Panny Marie a sv. Ignáce v Klatovech*, str. 13 - 16

¹⁵ HEROLD, M.: *Klatovský kostel Neposkvrněného početí Panny Marie a sv. Ignáce z Loyoly. Příběh jedné stavby Tovaryšstva Ježíšova (1656 – 1773)*, z *Barokní jezuitské Klatovy – sborník textů ze sympozia v Klatovech*, str. 115

III. Katakomby fungující

Bylo uvedeno, že jezuité zahájili svou činnost v Klatovech roku 1636 a že kostel, pod kterým se katakomby nacházejí, byl vysvěcen roku 1675 ještě jako nedostavěný. Krypta pod chrámem byla k dispozici od roku 1676. Nabízí se otázka, kam jezuité pohřbívali své zesnulé mezi léty 1636 – 1676..

Jezuité si zřídili provizorní kapli, a to v jednom z odkoupených domů, a zasvětili ji patronu a zakladateli svého řádu, sv. Ignáci z Loyoly. Slova „provizorní kaple“ vzbuzují představu malé, dočasné místnosti, ale v tomto případě jsou skutečně zavádějící. Klatovská ignácká kaple byla schopna pojmout velké množství věřících, navíc se zde našlo i místo dočasně nahrazující právě vznikající krypty. V kapli se pohřbívalo až do roku 1675.

Hned první uložení nese notnou dávku symboliky. 16. května 1643 totiž zesnul v pověsti svatosti P. Adalbert Chanovský (* 1581) a byl skutečně jako první pochován v kapli sv. Ignáce. 17. prosince 1648 zde už odpočíval i P. Jiří Pekinga, SJ z Olomouce, v dalších letech je „následovalo“ dalších třináct lidí, z toho osm příslušníků Tovaryšstva, čtyři tzv. Coadjutor temporalis, laičtí věřící, lidé, kteří nebyli vysvěceni na kněze. Do konečného počtu patnácti osob v roce 1684 zbývá uvést ještě jednoho misionáře, P. Bartoloměje Začala, původem z Plzně, který sice působil jako duchovní, ale nestal se členem jezuitského řádu.¹⁶

V roce 1675 nebyl kostel na náměstí sice zcela hotov, ale stavební práce v tu chvíli pokročily tak daleko, že nic nebránilo, aby se v něm začaly sloužit mše. Od té chvíle nacházeli zemřelí místo svého posledního odpočinku rovnou v kryptách zbrusu nového kostela. Tamtéž byly 13. března 1684 s velkou pompou přeneseny ostatky z kaple sv. Ignáce. Další byly postupně přemístovány v průběhu následujících čtyř let (1684 – 1688).¹⁷

Mezi pohřbenými zaujímají největší procento bratří jezuitského řádu, v nemalém zastoupení lze ale nalézt i osoby světské. Zájem o výsadu být pohřben v kryptě projevovala především šlechta a to proto, že si to mohla finančně dovolit. Místo si musel každý pán dopředu „rezervovat“ a zaplatit. Mezi nimi figurovali i šlechtici a měšťané, kteří neváhali finančně podpořit i stavební a duchovní činnost klatovských jezuitů. Laici zde uloženi příslušeli k rodům:

- Pánů z Klenového
- Hrabat z Gutenštejna
- Hrabat z Kolowrat
- Pánů Janovských z Janovic
- Pánů Kocků z Dobrše
- Pánů Příchovských z Příchovic
- Vladyků Těšínů z Běšin
- Pánů Fremutů ze Stropnic
- Pánů Horů z Ocelovic
- Pánů Pernklanů
- Pánů Schutzů
- Pánů Stránských

---

¹⁶ Z materiálu Mgr. Karla Černého, Ph. D.

¹⁷ SÝKOROVÁ, L. a kol.: *Klatovy*, str. 244

- Pánů Kamických z Čarchrova ¹⁸

Prvním takovým se stal Vilém z Klenové a Janovic, říšský hrabě a pán na Roupově († 1642), který věnoval na pohřeb svůj a svých synů 1000 zlatých. Do krypty byl přenesen až několik let po své smrti.¹⁹

Odpočinek zde našli ale i prostí lidé, kteří by si pohřbení do „katakomb“ nemohli dovolit. Jezuité je ale sem uložili za jejich dobré, věrné služby vůči řádu a jejím příslušníkům. Svého času se v kryptách nalézaly ostatky zasloužilých krejčích nebo kuchařek.

Samotné uspořádání a uložení těl v „katakombách“ se mělo následovně: existovaly zvláštní místnosti vyhrazené pro věřící laiky stejně jako zvlášť oddělené místnosti pro duchovní.²⁰

8. července 1689 bylo téměř celé město poničeno rozsáhlým požárem, pro který se vžilo označení „francouzský“, protože ho údajně měli založit francouzští vojáci. Poškozen byl celý jezuitský komplex včetně koleje, latinského gymnázia i kostela; žár stravující stavby byl dokonce tak silný, že dokázal úplně roztavit tři závěsné zvony ve věžích chrámu. Již o rok později (1690) byly všechny budovy provizorně opraveny a znovu uvedeny do provozu. Velkou zásluhu na tom nesl hrabě František Morzin, hrabě Maxmilián Kolowrat, hrabě Lamingen²¹ a města Plzeň a Domažlice; všichni pro tyto účely uvolnili značné finanční obnosy.²² Další, tentokrát menší požáry postihly jezuitský kostel v letech 1700, 1758, 1791 a 1810.

Na nátlak evropských panovníků papež Klement XIV. (vlastním jménem Giovanni Vincenzo Antonio Ganganelli, papežem v letech 1769 - 1774) oficiálně zrušil jezuitský řád. Ten ale prakticky nikdy nepřerušil svou činnost.

Roku 1784 vešel v platnost výnos císaře Josefa II. (1741 – 1790), podle kterého se nadále mělo pohřbívat výhradně na hřbitovech. Ukládání zesnulých do krypty tím pádem odzvonilo. Uložení Antonína Weichse proběhlo jako zcela poslední roku 1783. Celkový počet pohřbených v podzemí kostela se tak definitivně zastavilo přibližně na dvou stech.

---

¹⁸ *Krypta pod jezuitských kostelem v Klatovech. In: Šumavan, 19. 5. 1906*

¹⁹ Z materiálu Mgr. Karla Čreného, Ph. D.

²⁰ VILÍMKOVÁ, M.: *Jezuitský kostel neposkvrněného početí Panny Marie a sv. Ignáce v Klatovech*, str. 17

²¹ Hrabě Lamingen, neboli Lomikar, o kterém píše Alois Jirásek v knize Psohlavci.

²² PETERS, K.: *Dějiny jezuitské koleje v Klatovech*, str. 219

IV. Historiky

Především červený kohout roku 1791 znamenal velkou škodu nejen pro kostel, ale tentokrát i pro „katakomy“ samotné, které v předchozích letech byly poničení ušetřeny díky svému umístění. V tom roce v důsledku požáru došlo k otevření obyčejně nepřístupné hrobky, dovnitř se dostali někteří lidé, kteří se nestyděli okrást těla o šperky, obrázky, křížky a přiložené růžence a v nastalém zmatku je vynést ven. Zároveň s tímto lupem se do světa rozletělo i svědectví lupičů, kteří prý v „katakombách“ objevili tělo jeptišky a u jejích nohou kostru novorozeného dítěte. Klatovští k tomu rychle přimysleli řadu detailů a vznikla tak skutečností nepodložená historika.

Podle ní představení kláštera, ke kterému řeholnice příslušela, prohlédli její utajované těhotenství a za nedodržování slibu čistoty ji nechali nemilosrdně pohřbit zaživa. Dítě mělo přijít na svět až následně.

V tisku z roku 1932 se uvádí, že „*dítě bylo pochováno na místním hřbitově.*“²³, v roce 1906 se neurčitě uvádí, že „*dítě bylo vyneseno před nedávnem.*“²⁴ Vzhledem k tomu, že se v roce 1906 tělo dítěte v kryptě nenacházelo, lze poněkud zpochybnit tvrzení z roku 1935.²⁵ Píše se: „*Výklad o jeptišce, za trest za živa pochované, slyšelo už mnoho tisíc lidí a mnoho z nich vidělo mrtvolku dítěte. Není tedy vhodné popírat, že tu dítě bylo. Neméně vhodné však je ponechávat lidi v mylném domnění, že šlo o zločin.*“

Článek totiž nabízí jinou, pravdě bližší hypotézu. Pisatel, který navštívil „katakomy“ před 1. světovou válkou se prý „*dobře pamatuje, že mrtvola ženy ležela na boku, že byla skrčená a že ústa byla otevřena a zuby strašidelně vyceněny. Z těchto jevů se dá usuzovat, že šlo o pohřeb zdánlivě mrtvé a pravděpodobně o porod v rakvi. ...Byla to nejspíš šlechtična, nebo význačná měšťanka, které se prý dříve ze zbožnosti nechávaly pohřbívat v oděvu jeptišek.*“

Takové vysvětlení je opravdu důvěryhodnější, protože v historice o násilném pohřbení zaživa se dá rychle nalézt řada trhlín.

Za prvé: Tělo údajné jeptišky bylo „mumifikované“. Ta probíhá, jak výše řečeno, pomocí chmelových výparů a výborné cirkulaci suchého vzduchu, ale především musí být v tu chvíli rakev otevřená, nezatlučená. Proto nemohlo dojít ke krutému pohřbení zaživa.

Za druhé: I kdyby byla žena v rakvi zavřená tak dlouho, aby zemřela dehydratací, musela být rakev následně otevřena a proveden postup vysoušení těla. Proč by se v tu chvíli sami „nelidštití“ jezuité ve svém vlastním zájmu nezbavili těla dítěte? Byl by přece čistý nesmysl, aby ho v rakvi nechali a tím snad potvrzovali svůj čin.

A především za třetí: Nevůle vůči jezuitskému řádu obecně byla spjata s národním obrozením, které právě okolo roku 1791 nabíralo dech. Jezuité v očích mnohých obrozenců ztělesňovali „zlou“ protireformaci potírající akce Jednoty bratrské, luteránů a vůbec protestantů, ke kterým se většina Čech hlásila. Napříč obyvatelstvem vládla nenávist např. vůči jezuitovi Antonínu

---

²³ *Jak se vyrábí historie. In: Lid, 30. 10. 1932*

²⁴ *Krypta pod jezuitským kostelem v Klatovech. In: Šumavan, 19. 5. 1906*

²⁵ *Jaká je pravda o klatovských katakombách? In: Národní politika, 8. 1. 1935*

Koniášovi, který prý nechal pálit protestantské knihy ve velkém. Zloději ovlivňování obrozeneckým prostředím, kteří se dostali po požáru do krypty, nejspíš využili toho, že se tato návštěva každému nenaskytne, a tak rozšířili další smyšlenou, fakty naprosto nepodloženou fámou. Tuto báchorku publikoval v roce 1898 Dr. Guth ve svých *Intimních listech z cest i necest*, kde přiřazuje domnělé jeptišce jméno Chánovská.²⁶

Dnes se v „katakombách“ nenachází žádné tělo odpovídající popisu, s největší pravděpodobností bylo pohřbeno na klatovském hřbitově v roce 1937 spolu s drtivou většinou všech těl z krypty, které napadla plíseň. Očití svědkové ji popisují jako „starou, černě oděnou matronu, s velkým životem k sukni přischlým.“²⁷

Kolovaly i jiné pověsti, týkající se tentokrát samotných jezuitských kněží. V období tzv. první republiky (1918 – 1938) provázeli „katakombami“ příslušníci městské policie. Jejich výklad měl být sice odborný, ale strážníci si pro zajímavost obohacovali text nevkusnými historkami. Návštěvníci tím byli šokováni a stěžovali si na prohlídky městské radě nebo tisku. Někteří takoví popisují svou návštěvu takto:

„Jdeme dále a ocitáme se pod kulatým vzduchovým otvorem v klenbě. „Tímto otvorem házeli jesuité své oběti dolů. Nahoře je k sobě vlákali, pak je zabíjeli a tímto otvorem je shazovali. Když se tu na to přišlo, byla na tomto místě velká hromada kostí.“ O kus dále jest nevelký, zahrocený výklenek. „Zde jesuité své oběti pálili, udili, nebo jiným ještě hroznějším způsobem utracovali.“²⁸

„Při příchodu k malé kobce ve skále vytesané, vykládal strážník dále, že zde byli lidé drženi jesuity násilím.“²⁹

„ Před více lety s malou společností navštívil jsem klatovské katakomby. ... Ve zdi je zazděn velký kruh. „Tím kruhem byla hlava lidem prostrkována.“ Tak zněl výklad. Ozval jsem se: „Jest to pravda?“ – „Já při tom nebyl,“ odpověděl vykladač.“³⁰

Netřeba dodávat, že se opravdu jedná pouze o pomluvy, proti kterým se ohrazovali nejen sami návštěvníci, ale i městská rada provozující „katakomy“, nebo znalci klatovské historie (např. kritický článek Ferdinanda Vaňka, spoluautora *Soupisu památek historických a uměleckých v politickém okrese klatovském*³¹)

---

²⁶ *Stížnost na nepořádek v katakombách*, prosinec 1932

²⁷ *Jak se vyrábí historie. In: Lid, 30. 10. 1932*

²⁸ *Jak se vyrábí historie. In: Lid, 30. 10. 1932*

²⁹ Z dopisu Bohuše Kordy správci jezuitského kostela Bedřichu Pilbaurovi, 13. 12. 1932

³⁰ *Stížnost na nepořádek v katakombách*, prosinec 1932

³¹ *Z tajemství klášterní hrobky. In: Lid, únor 1922*

V. Seznam pohřbených ³²

Vysvětlivky: černé písmo = duchovní osoby

modré písmo = laické obyvatelstvo – šlechta, měšťané

	<i>jméno</i>	<i>rok narození</i>	<i>datum pohřbu</i>	<i>původ</i>
	<i>Tito lidé byli uloženi v kapli sv. Ignáce a do krypty byly přeneseny v letech 1684 a 1688</i>			
1	P. Adalbert Chanovský rytíř z Dlouhé Vsi ³³	1581	16. 5. 1643	Svéradice u Horažďovic
2	hrabě Vilém z Klenové a Janovic		15. 2. 1642	
3	panna Jana z Klenové a Janovic		3. 1. 1644	
4	P. Jiří Pelinga		17. 12. 1648	Olomouc
5	hrabě Jan Václav z Dobrše		1651	
6	Jodokus Fabricius	1603	1653	Paterborn
7	hraběnka Salomena Kocová z Dobrše		30. 5. 1653	Kokořov
8	P. Jiří Pelta		1654	
9	P. Bartoloměj Urban		1655	Gliwice
10	hrabě Karel z Dobrše, pán na Bystřici		15. 7. 1655	
11	hrabě Jaroslav Jáchym Koc z Dobrše ³⁴		26. 1. 1656	
12	hraběnka Anna Maria Kocová z Dobrše	červenec 1654	26. 1. 1656	
13	hrabě Dionýsus Ota Koc z Dobrše		1657	
14	Marie Jakuba Schützová, paní v Úsilově		1657	
15	P. Jan Porubka		1658	Bíteš na Moravě
16	P. Jan Prusovský (krejčí)		září 1658	Lublin
17	hrabě Karel z Dobrše		duben 1660	
18	paní Anna Střeziměřka		10. 6. 1660	
19	P. Řehoř Grunner		23. 7. 1661	Horšovský Týn
20	panna Ludmila Pernkloubka		1661	
21	panna Eva Fremutka		1661	
22	P. Bartoloměj Začal (misionář)		1662	Plzeň
23	rytíř Vilém z Klenové a Janovic		7. 12. 1662	
24	Jan Filip Schütz		září 1663	
25	Kateřina Běšínová z Běšin, paní v Čestíně		březen 1664	
26	hrabě Jan Řehoř z Klenové a Janovic		březen 1665	
27	hraběnka Jakuba z Klenové		březen 1665	
28	rytíř Rudolf z Klenové		březen 1665	
29	hraběnka Alžběta Benigna z Rozdražova		1666	

³² Zpracováno z materiálu Mgr. Karla Černého, Ph. D.

³³ Obrazový aparát, obr. č. 3

³⁴ Jaroslav Jáchym Koc z Dobrše byl pohřben v kapucínském rouchu

30	paní Regina Kateřina Kocová z Klenové		1667	
31	P. Ondřej Pokorný		září 1667	<i>Kodlensis Boemus</i>
32	P. František Friedenberg		4. 11. 1669	Paterborn
33	P. Benjamin Schlaier (rektor koleje)		1670	Praha
34	paní Anna Alžběta Perlárová, roz. z Klenové		1671	
35	P. Martin Ribecký Prutherus		1672	
36	Martin Pokorný (krejčí)		únor 1672	Telč
37	hrabě Hartman z Klenové a Janovic		1673	
38	Anna Běšínová z Běšin, paní v Čestíně		1673	
39	P. František Bilanský		17. 7. 1673	Tábor
<i>Tito lidé byli pohřbeni přímo do krypty pod jezuitským kostelem</i>				
40	P. Jan Jahoda	1624	1676	Kroměříž
41	P. Josef Secstetter		29. 11. 1676	
42	P. Jan Votík (kazatel o svátcích)		30. 1. 1677	Litoměřice <i>Limburgensis Boemus</i>
43	P. Jindřich Hobel (ministr koleje)		18. 3. 1677	
44	panna Helena Maxmiliána Janovská z Janovic		22. 7. 1677	
45	panna Magdaléna z Wideršperka		25. 10. 1677	
46	hraběnka Kateřina z Gutštejna, roz. z Klenové		10. 3. 1678	
47	panna Anežka Kunhuta Příchovská z Příchovic	1612	10. 10. 1678	
48	P. Jan Molitius (prokurátor koleje)		16. 2. 1680	Smečno
49	P. Jan Halbschmidt (dispensator)		12. 4. 1681	Králíky
50	Jan Bayer (lékárník)		4. 12. 1682	<i>Woksicensis Boemus</i>
51	P. Jakub Trojer (ministr koleje)		22. 1. 1683	Písek
52	P. Karel Libertinus		30. 8. 1683	Milovice v Čechách
53	P. Jiří Buda (Breda ?) (ekonom)		16. 3. 1684	<i>Cilcensis Silencius</i>
54	P. Kryštof Meridies		4. 1. 1685	<i>Kozlensis Slesius</i>
55	P. David Steidelmann		3. 4. 1685	Jičín
56	P. Pavel Javor		5. 4. 1685	Kostelec na Moravě
57	Jan Hönig		9. 6. 1685	Polná
58	paní Polixena Winterfeldová, roz. Cukerová		7. 7. 1686	
59	Václav Rezek		25. 1. 1687	Chrudim
60	hraběnka Eufémie Wilémová, roz. Cukerová		31. 5. 1687	
61	P. Jan Mitrovius		7. 1. 1688	Týn nad vltavou
62	P. Jaroslav Radvanovský (rektor)		14. 9. 1690	
63	paní Kateřina Stránská		15. 10. 1691	
64	Jiří Čučna		15. 12. 1692	
65	paní Dorota Hrdličková		11. 12. 1693	
66	panna Ludmila Prchalová		3. 7. 1694	

67	Martin Černovský	16. 4. 1695	Horšovský Týn
68	P. Bartoloměj Bouček	13. 5. 1695	Rokycany
69	Jan Wolfgang Pepinus	14. 1. 1697	Sasko
70	paní Magdaléna Kaničková	25. 10. 1697	
71	Vilém Běšín z Běšin	6. 11. 1697	
72	P. Jan Kaba (Kuba ?) (kazatel o svátcích)	30. 5. 1699	Březnice
73	P. Jan Pupetius (kazatel o svátcích)	2. 3. 1700	Polička
74	Jan Křizulka	24. 5. 1700	Kutná Hora
75	P. Jakub Paladius	20. 1. 1701	Hlučín ve Slezsku
76	P. Karel Schwantle	20. 1. 1702	Rokycany
77	hraběnka Maxmiliána z Klenové	14. 9. 1704	
78	paní Ludmila Kocová z Dobrše	18. 9. 1705	
79	paní Helena Tučapová	24. 11. 1705	
80	Jiří Ecker	25. 12. 1705	Třeboň
81	P. Martin Frey	9. 7. 1706	Jindřichův Hradec
82	P. Dominik Eisel	13. 8. 1708	Beroun
83	P. Jan Špaček	3. 10. 1709	Březnice
84	P. Sebastian Labe	21. 2. 1710	Rokycany
85	Jan Pubec	27. 4. 1711	
86	P. Jan Pašička	3. 9. 1711	Kostelec nad Orlicí
87	P. Christian Cattulus	19. 1. 1712	Kroměříž
88	Anna Pubcová	20. 7. 1714	
89	P. Daniel Lišovský	30. 9. 1716	Turnov
90	panna Anna Vysoká	21. 3. 1718	
91	Michael Grelheffer	18. 4. 1718	
92	P. Jeroným Zoubek	18. 11. 1718	Praha
93	Jakub Pankla	2. 7. 1719	
94	P. František Sttiler přeneseno tělo pána Františka Hory z Ocelovic	25. 9. 1721	Praha, Malá Strana
95	paní Eva, roz. z Klenové	28. 11. 1721	
96	Michael Koller	31. 1. 1722	
97	P. Václav Mikuláš	23. 8. 1722	
98	paní Magdaléna Štambuchová	1724	
99	P. Bartoloměj Žák	3. 9. 1724	
100	P. Karel Melecký	13. 9. 1724	Lišov
101	paní Anna Paliaková	12. 5. 1725	Boemus
102		17. 2. 1726	Brundusiensis

Pohřbeni po roce 1726:

Václav Jan Nepomuk Krakovský z Kolowrat
P. Václav Zralík
P. Bernard Eibel

Seznam pohřbených mezi lety 1643 – 1726 je uchován v latinsky psané kronice *Historia Collegii Clatoviensis Societatis Jesu*.³⁵ Žádný takový dokument pro léta 1726 - 1784 neexistuje, v „katakombách“ se navíc nachází pouze 38 těl z původních cca 200. U drtivé většiny z nich není možné stanovit osobní údaje, protože identifikační destičky se jménem, datem narození a úmrtí se vesměs ztratily. Stalo se tak v roce 1874, když se ze čtyř místností musely rakve s nebožtíky vystěhovat a ostatní přeskupit kvůli zřízení hasičské kůlny.

---

³⁵ *Historia Collegii Clatoviensis Societatis Jesu*, sig. VII-C-29, fol. 447^r – 451^v, v majetku knihovny Národního muzea Praha

VI. 20. století

VI. A. Počátek století, léta 1900 - 1917

Na přelomu 19. a 20. století se prostory „katakomb“ skutečně začaly využívat hlavně jako sklady a technické místnosti, čehož využil zmíněný hasičský sbor, ale i řemeslníci nebo zelináři, kterým se hodila příhodná poloha krypty v těsné blízkosti náměstí, kde se konaly pravidelné trhy, a obchodníci zde proto uchovávali své zboží. Rakve musely být proto přeorganizovány a všechny byly, nepříliš šetrně, umístěny v největší místnosti pod hlavní chrámovou lodí.

„V místnosti té není téměř žádného proudění vzduchu, a poněvadž byly mrtvoľy velice vlhké, neboť mnohé rakve před přenesením ležely zpola v zemi, vyskytla se nyní na nich značná plíseň. Mimoto může do tohoto sklepení též vnikat vlhkost ze sousední hluboké chodby, v níž jest velká louže vody, která sem prolíná štěrbinami skály, na níž kostel stojí.“³⁶

„Podlaha jest nevydlážděna a nerovna. Schody ve spodních odděleních, které jsou pouze v pískovci tesány, jsou neschůdné. Na rakvích usazena jest silná vrstva prachu, kterou nikdo nečistí.“³⁷

Právě zřízení hasičské kůlny roku 1892 vyžadovalo určité stavební úpravy, které byly provedeny firmou Leopolda Popelíka a podle rozpočtu si vyžádaly 220 zlatých. Spolu s konečným vyúčtováním této práce dorazila na radnici i poznámka, že je nezbytně nutná „oprava zdiva v dolejších částech kostela a sice na straně kůlny až na roh náměstí.“³⁸ Stavitel Popelík nezapřel obchodního ducha, protože rovnou přiložil i rozpočet, za který je jeho firma schopna tuto opravu provést.

Snad kvůli nedobré cirkulaci vzduchu ve sklepení poškozené díky těmto drobnějším zásahům (např. zazdění dveří), snad kvůli nedbalému uložení rakví v zanedbaných prostorách, odstartovala spolu s 20. stoletím nekončící série sanací krypty i těl nebožtíků. Na tělech se opakovaně objevovala plíseň. První záznam o tom se datuje do roku 1910, následují stejné zprávy v letech 1912, 1913. V posledně zmiňovaném roce se s plísní zatočilo vcelku svérázným způsobem. „Byla lampářem Vlčkem odstraněna a místa podezřelá polita benzinem. Zároveň zapálena síra. Policejní stráží uloženo, aby pečlivě v místa ta dohlížela a objevení se houby vždycky ihned ohlásila a odstraniti dala.“³⁹

„Katakomby“ se stávaly čím dál tím víc žádanějším cílem rozmáhajícího se turismu, v roce 1906 byly „přístupné v každý čas, třeba jen se přihlásit k jejich návštěvě ve vedlejší radnici.“⁴⁰ V tu dobu stále ještě zadarmo, ale od roku 1909 už vstupné činilo 20 haléřů na osobu. Jenom hromadné výpravy školních tříd mohly využít snížené ceny 10 haléřů.⁴¹

---

³⁶ Zpráva technického oddělení ze 17. 2. 1910

³⁷ Zpráva technického oddělení 10. 6. 1912.

³⁸ Zápis purkmisterského úřadu z 12. 8. 1892

³⁹ Zápis purkmisterského úřadu z 25. 10. 1913

⁴⁰ *Krypta pod jesuitským kostelem v Klatovech. In: Šumavan, 19. 5. 1906*

⁴¹ Určeno na jednání městské rady 19. 7. 1909

V těchto letech se stále svítilo jen klasickými loučemi, které také neměly dobrý vliv na stav mumií. Tento způsob provádění turistů pochopitelně nemohl vydržet dlouho. Už roku 1907 se volalo po zavedení elektrického osvětlení, realizace proběhla o rok později za 225 korun 63 haléřů.⁴² Louče nahradilo několik různě velkých lamp, rozmístěných podle velikosti daných místností. Nové osvětlení sice „zpočátku vyhovovalo svému účelu a později den ode dne hůře a hůře svítí tak, že dnešním dnem (12. 5. 1912) žárovky tvoří pouze červenožhavou drátěnou nit, která ozařuje spoře místnosti chodbou i mumie, jejichž obrysy určité v rakvi ani viděti ani rozeznati.“⁴³

Roku 1912 pořádalo klatovské gymnázium velké setkání současných i bývalých studentů a profesorů ke stému výročí znovuoobnovení svého ústavu. Ředitelství předpokládalo velký počet návštěvníků této události a zároveň se chtělo postarat o náplň jejich volného času. Jedním z hlavních lákadel se měly stát klatovské „katakomby“, ale bylo třeba je na značný nával turistů náležitě připravit.

Vedení gymnázia proto navrhlo následující úpravy: „*Dosavadní vedení elektrické, které značně vlhkostí trpí, budiž novým a silnějším nahrazeno. Žárovky budiž za silnější nahrazeny a nížeji pověšeny tak, aby byly mumie řádně osvětleny. Chodby když nemožno vydláždit, budiž alespoň překopáním urovnány a pískovcem posypány. Sem by se nejlépe hodil štěrk z lesu Hůrky⁴⁴, který jest hrubozrnný. Vstupenky možno zařídit na větší a ozdobnější bloky, na jejichž zadní straně možno dáti vytisknouti popis katakomb a jesuitského kostela tak, že se obecnstvu dostalo přesnějších informací jakož i popisu jejich původu.⁴⁵ Prach z rakví by mohl některý z městských zřízenců za mírný poplatek odstraniti.“⁴⁶*

Tyto úpravy byly skutečně provedeny a technický stav „katakomb“ tím byl vcelku dobře připraven na stále se zvyšující počet návštěvníků.

---

⁴² Ze zápisu jednání městské rady z 23. 6. 1908

⁴³ Dopis vedení klatovského gymnázia purkmisterskému úřadu 12. 5. 1912

⁴⁴ Nyní z většiny zalesněný vrch (498 m n. m.), 2 km SZ od náměstí

⁴⁵ Obrazový aparát, obr. č. 4

⁴⁶ Dopis vedení klatovského gymnázia purkmisterskému úřadu 12. 5. 1912

VI. B. První republika, léta 1918 - 1935

Velmi podstatná změna týkající se krypty přišla roku 1920. Až do té doby byly „katakomy“ sice přístupné poté, co si návštěvník nechal sklepení odemknout některým z pracovníků radnice; dál byl turista vydán svému osudu a nejzákladnější informace si mohl přečíst ze vstupenky, kterou dostal u vchodu. To ale zákonitě nemohlo vyhovovat stále většímu počtu turistů dychtících po zhlédnutí „katakomb“. Městští radní se proto ve zmíněný rok usnesli o tom, že dva příslušníci z řad policie, vyžadující ze zdravotních důvodů lehčí službu, budou provázet návštěvníky podzemím a poskytovat jim náležitý výklad o principu mumifikace, působení jezuitů na Klatovsku i o historii krypty. Jmenovitě se jimi měli stát pánové Pechan a Polák.⁴⁷ V průběhu let se řady průvodců rozrostly a k roku 1931 mezi ně patřili:

Bureš Antonín, Čapek Adolf, Čermák Václav, Čimák František, Hašek Jaroslav, Holeček Václav, Hroch Josef, Huspek Jaroslav, Kopp Antonín, Netrval Josef, Rašek Adolf, Sedláček Emanuel, Sizbing Karel, Šleis Jan, Štych Karel, Vávra Adolf, Vávra Jan, Weinmann František, Zelenka Jaroslav.⁴⁸

Podle toho se dá usoudit, že v tu chvíli prováděli sklepením všichni příslušníci městské policie, podle dochovaných pramenů se ve službě střídali většinou po dvou hodinách. Na chování průvodců si ale návštěvníci v průběhu celých 20. a 30. let nezdědka stěžovali a byli jím pohoršeni. Páni strážníci místo odborných informací vyprávěli turistům pochybné báchorky o zverstvech, kterých se jezuité dopouštěli na obyvatelích Klatov, popisovali, jak je jezuité mučili a zabíjeli (čemuž se věnuje jedna z předcházejících kapitol). Co víc, nezůstalo jen u řečí.

Takto zachytili své zkušenosti někteří nespokojení návštěvníci: „*„Tato hrobka jest z doby vlády jesuitů,“ začíná strážník a zapaluje si v hrobce cigaretu. „Leží jich tu tolik a tolik. Zde leží kněz,“ praví a nadzvedá spodní konec víka rakve. „Je to jesuita,“ pokračuje, bere mrtvolu za nohu (tělo vysušením stalo se velmi lehkým), nadzvedá ji celou a upouští ji zpět zhurta do rakve. Tak to opakuje ještě u dvou nebožtíků. ... Cizinci vycházeli z katakomb velmi pohoršeni. „To bych tak chtěl být dobrodincem kostela, aby nějaký policajt směl mou mrtvolu dvacetkrát denně smýknout,“ poznamenal správně jeden z nich.“⁴⁹*

„(průvodce) *By nám dokázal, jak tělo drží pohromadě, tahal mrtvého jesuitu za nohu i za pokožku, i ta doposud nesetlela. Celkový dojem: průvodci vykládány jsou nepravdy katolíky urážející a s mrtvolami jest neuctivě nakládáno.“⁵⁰*

„*Viděl jsem ty kejkle s mrtvými, nadzdvihování víka rakve, zdvihání nohy mrtvého, abychom viděli, že kosti drží pohromadě. ... Jsou-li klatovské katakomby světoznámé, jest i ostuda Klatov také tak veliká, co se tam s těly mrtvých děje.“⁵¹*

---

⁴⁷ Zápis ze schůze městské rady z 3. 9. 1920

⁴⁸ Prohlášení z 8. 9. 1933

⁴⁹ *Jak se vyrábí historie. In: Lid, 30. 10. 1932*

⁵⁰ Dopis Bohuše Kordy správci jezuitského kostela dr. Bedřichu Pilbauerovi, 13. 12. 1932

⁵¹ *Stížnost na nepořádek v katakombách, prosinec 1932*

„Ukazují se mumifikovaná těla zvědavému obecenstvu, při čemž pronášeny bývají nepřístojné poznámky a vtipy, s tělem mrtvých prováděny nepřipustné pohyby k pohoršení lidsky cítící větší části vzdělaných návštěvníků.“

Bohužel se ale našli i tací, kteří bez výčitek svědomí napodobovali jednání průvodce:
„Vyschlému jesuitovi s opuchlým břichem⁵² ťukaly spanilomyslné dámy po žaludku s příšernými vtipy, smály se malé stařence v rakvi. – Fuj! Je to týrání mrtvých, mělo by se jim už přát klidu, městský důchod oželel by snad příjmu ze vstupného. Myslím si, co by asi říkal nynější pan purkmistr – nevím, kdo jím teď jest – kdyby mu po smrti zvědavé dámy ťukaly prstem a slunečníkem po žaludku.“⁵³

Tato obvinění strážníci jednohlasně a opakovaně odmítali, jde ale pouze o obranná prohlášení, protože stížnosti na jejich práci se objevovaly v průběhu mnoha let a lidé, kteří je sepisovali, tak činili nezávisle na sobě. Situace se vyhroutil v letech 1932, kdy klatovský knihař Václav Lang v tisku nabádal návštěvníky, aby mu svá svědectví psali, neboť *„před známými návštěvníky z katolického obecenstva mají se průvodci na pozoru, a proto my se o nepřístojnostech ve hrobce dozvídáme až z novin.“⁵⁴* Z této iniciativy vznikla *Stížnost na nepořádek v katakombách*. K podepsání došlo v prosinci 1932, souhlas s obsahem tohoto dokumentu svým podpisem stvrdili:

- za děkanský úřad V. Muchka
- za Radu katolíků v Klatovech Msgre. Jan Volf a Jiří Sommer
- za prezidium strany lidové Václav Lang a Jan Švec
- za Spolek paní a dívek Vlast Karla Radová a Marie Melchersová
- za Mariánskou družinu paní a dívek Anna Sobotková a Vlasta Brožová

Další věc, na kterou nespokojení turisté upozorňovali bylo, že se některé *„mumifikované mrtvoly nacházejí ve stavu přímo desolátním, budící nejen odpor u návštěvníků, ale přímo bylo slyšet břitké hlasy nevole, když přišlo se v jedné takové místnosti na hromadu rakví, v kteréžto hromadě nacházely se sem tam přeházené mrtvoly.“⁵⁵*

„Výklad pokračoval, když jsme došli místa, kde v koutě na hromadě ležela na sebe naházená, vzduchem vysušená těla jiných mrtvol nebo jejich částí, na niž se rakvi obcí nově pořízených nebylo dostalo. Můžete si představit, jaký je to trapný pohled. Vidíte, že šetrnosti k mrtvým nemá nadbytek jen městský strážník, nýbrž i městská správa.“⁵⁶

Tento stav mimoděk potvrdila i městská rada, která se na svém jednání usnesla řešit problém také vcelku nevhodně, a sice se měla *„část katakomb s rozházenými rakvemi a kostmi, veřejnosti nežádoucí, zbedniti.“⁵⁷*

Situace došla tak daleko, že se začaly množit hlasy volající po uzavření celých „katakomb“ nebo dokonce po pohřbení nebožtíků do země. První takový se ozval roku 1924

---

⁵² Jedná se o tělo Jodoka Fabricia, v kryptě se nachází i dnes.

⁵³ Z příspěvku Karla Legera v *Almanachu bývalých studentů gymnásia klatovského*

⁵⁴ *Klatovské katakomby*. In: *Lid*, 15. 11. 1932

⁵⁵ Dopis Josefa Borovičky, tiskaře z Písku, městské radě 10. 9. 1931

⁵⁶ *Jak se vyrábí historie*. In: *Lid*, 30. 10. 1932

⁵⁷ Zápis z jednání městské rady z 18. 3. 1933

a rovnou z politických kruhů, kdy klatovští komunisté předložili městské radě požadavek, „aby mrtvolám pod kostelem jezuitským prán byl definitivně věčný klid a těla vynikajících předáků z kraje a členů řádu nebyla nadále vydávána na pospas neuctivé zvědavosti leckoho.“⁵⁸

Pak následovala i veřejnost: „Ze stanoviska lidskosti, že posmrtný klid nesmí být nikým rušen, ať jest to kdokoli, bylo by na místě, aby obecní úřad města Klatov uzavřel pro kohokoli jednou provždy... a aby tyto mumifikované mrtvoly byly hromadně na tamním hřbitově pohřbeny, aby těla jejich jednou skutečně posmrtného klidu dosáhla.“⁵⁹

Podobný postoj vyjádřil v tisku v roce 1933 i záhadný básník s iniciály B.P.:

„Místečko si vyvolili k posmrtnému spánku
pod kostelem jezuitským blízko svatostánku.
Dřímají tam sen svůj sladký skoro tři století,
čas nad nimi jako víchř bez zastávky letí.
Pokoje měli, odpočinek po životním boji –
smrt ta všechno vyrovná, každou ránu zhojí!
Ale přišly jiné doby, s nimi různé změny;
z lidí rozumných staly se divoké hyeny.
Neštítí se nejhorsího! – Kéž je blesk zdrťí!
Nic jim není posvátného, ni majestát smrti!
Za peníze ukazují mrtvá vaše těla,
Která dlouho v temných kobkách v rakvích trouchnivěla.
Mějte přece trochu citu: Po životním boji
Nechte mrtvé odpočívát ve svatém pokoji!“⁶⁰

V roce 1932 podobně proklamoval i děkanský úřad v Klatovech: „Nestačí-li na ochranu mrtvol zde uložených paragraf 306 trestního zákona, mohla by církevní autorita právem disposičním přikročiti k žádosti o pohřbení těl do země, nebo k uzavření hrobky.“⁶¹

Vedení města tyto radikální požadavky zamítlo a několik vybraných těl v rakvích nechalo opatřit skleněným víkem, aby se jich nikdo nemusel a nechtěl dotýkat, což ostatně i přísně zakazovaly nově pořízené cedulky rozvěšené v celém podzemí. Policejní stráž sice dále vodila návštěvníky do katakomb, jejich pravomoci se ale omezily pouze na odemykání dveří a prodávání znovu vytištěných vstupenek s podrobnějšími informacemi. Sami strážníci měli odpovídat pouze na zvědavé otázky přímo na ně mířené. Ze znalostí ohledně „katakomb“ byli navíc každoročně přezkoušeni. Do krypty také přibýly informační tabule v němčině, francouzštině, angličtině a italštině. Vstup do podzemí na pravém boku kostela nechala městská rada opatřit velkým nápisem „Katakomby“⁶².

⁵⁸ Stížnost na nepořádek v katakombách, prosinec 1932

⁵⁹ Dopis píseckého tiskaře Josefa Borovičky klatovskému obecnímu úřadu, 10. 9. 1931

⁶⁰ In: Klatovské listy; 25. 2. 1933

⁶¹ Stížnost na nepořádek v katakombách, prosinec 1932

⁶² Z jednání městské rady 18. 3. 1935

Stav těl a rakví zůstal prozatím nezměněn, nutnost opravy ale už vysloveně tloukla do očí, o čemž svědčí opakované zprávy několika průvodců, kteří nepřetržitě upozorňovali na dezolátní stav vesměs už rozpadlých rakví.⁶³ Náprava měla proběhnout počínajíc rokem 1937.

---

⁶³ Úřední připomínky sepsané Josefem Hrochem 30. 7. 1932 a Václavem Čermákem 8.8. 1934

VI. C. Rekonstrukce kostela i krypty, léta 1936 – 1945

Mezi lety 1936 – 1940 proběhla kompletní oprava exteriéru kostela zahrnující i práci štukatérů na omítce, sochařů na restauraci soch v průčelí, klempířů, kameníků atd. a pro další vývoj „katakomb“ je nezbytně nutné zdůraznit, že v těchto letech dostal kostel zbrusu novou krytinu.⁶⁴ V letech 1940 – 1942 se renovátoři přesunuli do vnitřních prostor chrámu, kde opravy pokračovaly ve stejně velkorysém duchu. Dále až do konce 2. světové války (1945) veškeré úpravy postupně doznávaly.

Na opravu samotného podzemí roku 1937 byla vyhrazena částka 30 000 Kčs. Krypta byla obložena černými kachličkami, a tak podle tehdejšího názoru „*celek působí krásným, pietním dojmem.*“ Nové rakve se skleněnými víky, ozdobené navíc rudou látkou, stály na podstavcích uprostřed místností.⁶⁵ Naskytl se pouze jeden, zato nepominutelný problém – při stěhování inventáře do nových prostorů se zjistilo, že identifikační štítky z rakví už dávno spadaly a těla se proto i dále musela vystavovat téměř bez výjimky anonymně.⁶⁶ Tento nedostatek přetrvává dodnes, z celkových 38 mumií nacházejících se v současnosti v „katakombách“ lze identifikovat pouze šest.

Souběžně s tímto začaly plány na vyměnění celé krytiny kostela dostávat konkrétní podobu. Během léta a podzimu 1937 dodala místní cihelna Ing. Karla Horáka na stavbu 18 500 kusů tašek a 200 kusů velkých hřebenáčů, za což si v konečném sumáři z roku 1938 vyúčtovala 7 304 Kčs.⁶⁷ Následně začali ve výškách pracovat zaměstnanci hned tří podniků – klempíři z firmy Františka Kuncy, tesaři od Vojtěcha Brady a Karla Forsta, a předně, v práci pokračovali pokrývači ze závodu Jaroslava Víta (všechny firmy sídlily v Klatovech), kteří měli na starost i předchozí odklizení staré krytiny v první polovině roku 1937.^{68, 69}

Na celou opravu dohlížel Státní památkový úřad sídlem v Praze, teoreticky velmi detailně, dokonce i „*poměr míchání malt a barev bylo nutno zvoliti po poradě s zástupci Státního památkového úřadu.*“ Ve smlouvě o dílo se dokonce uvádí, že „*veškeré práce musí býti provedeny přesně dle pokynů Státního památkového úřadu a příslušného stavebního dozoru*“⁷⁰, a zástupci města, kteří tuto smlouvu nechali vypracovat symbolicky pokládali nůž na krk majitelům firem zodpovědných za průběh a výsledek činnosti, protože „*veškeré práce musely býti prováděny co nejlépe a nejsolidněji, začaž ručili podnikatelé veškerým svým jměním.*“⁷¹ Prakticky ale dozorcí z památkového ústavu neohlídali právě pokrývače z firmy Jaroslava Víta, kteří vážně pochybili při odklizení staré krytiny ze střechy. Nejspíš proto, aby si ulehčili práci a vyšetřili čas, část sundaných tašek „uklidili“ do šachet ústících pod střechou. Tím téměř úplně zacpali průduchy odvětrávající kryptu ve sklepení, což se záhy fatálně podepsalo na tělech mumií. Tomu se už před začátkem oprav snažil předejít

⁶⁴ Obrazový aparát, obr. č. 5

⁶⁵ Obrazový aparát, obr. č. 6

⁶⁶ *Klatovské listy*, 26. 6. 1937: *Klatovské katakomby*. In: *Klatovské listy*, 26. 6. 1937

⁶⁷ Účty kruhové cihelny ing. Karla Horáka, třída Českých legií 5, Klatovy I. z 18. 9. 1937, 15. 10. 1937, 19. 8. 1938, 28. 8. 1938 a 30. 9. 1938

⁶⁸ Ze sumáře prací Zemského úřadu v Praze, 30. 9. 1938

⁶⁹ Obrazový aparát, obr. č. 7

⁷⁰ *Nabídka na opravu kostela* vyhlášená městem v říjnu 1937

⁷¹ *Nabídka na opravu kostela* vyhlášená městem v říjnu 1937

prof. MUDr. et RNDr. Jiří Malý (1899 – 1950), v té době přední český antropolog a později od roku 1946 přednášející na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Jeho starostí v Klatovech bylo dohlížet na rekonstrukci krypt v podzemí a velmi přitom zdůrazňoval, že se nesmí porušit cirkulace vzduchu ve sklepení.

Práce pokrývačské firmy sice nebyla odvedena co nejlépe a nejsolidněji, ale žádné postihy samotné dělníky ani jejich zaměstnavatele nečekaly. I tak nakonec vyúčtovala „za snesení tašek rozbitých z půdy a s odvozem na skládku paušál 1500 Kčs“.⁷² I přes opravu podzemí se stále v kryptě objevovaly louže vody, což spolu s ucpanými průduchy během několika týdnů a měsíců roku 1937 způsobilo, že drtivá většina z celkových cca 200 z dřívějšíka už více či méně poničených těl byla napadena ve značné míře plísní. Na to konto se v tisku objevila další anonymně napsaná báseň:

*„Dostal kostel sklepy nové,
jenže v nich ucpání průduchové.
Těžko je mumii bez průduchu,
ta může mumovat jenom v suchu.
Voda či duch vstoupit nemá,
sic nejsou mumie mumiema.
Proto teď poplach je, lidé zlatí,
ony ty mumie šimlovatí.
A ta plíseň škodí v krátku
mumáku, mumačce, mumijčátku.
Pomozte jim, Klatováci!
Opatřete mumiím ventilaci!
Je jich v městě víc než 200 –
takovou menšinu si tam strážte!“⁷³*

38 těl, která se i dnes nachází v „katakombách“, nechala správní rada právě v tom roce asanovat a znovu uložit do sklepení. Lidé, kteří na počátku 30. let minulého století volali po pohřbení mumii do země se paradoxně dočkali zadostiučinění, protože ostatních přibližně 150 napadených těl bylo ve vší tichosti převezeno na podzim 1937 na klatovský hřbitov sv. Jakuba a uloženo do společného hrobu. Ten je každému přístupný i dnes.⁷⁴ Na jeho desce je vytesáno toto:

PAMÁTCE

V letech 1671 – 1773 zemřelých členů řádu jezuitského, okolní šlechty a klatovských měšťanů, jejichž ostatky převezeny byly sem z katakomb pod jezuitským kostelem r. 1937.

Věnuje obec města Klatov

O tom, kolik nebožtíků zmizelo z krypty neexistují přesné záznamy, proto i původní celkový počet pohřbených v „katakombách“ lze uvádět jen zaokrouhleně.

⁷² Ze sumáře prací Zemského úřadu v Praze, 30. 9. 1938

⁷³ HNOJSKÝ, T.: seminární práce Klatovské katakomby, str. 12

⁷⁴ Obrazový aparát, obr. č. 8

VI. D. Doba poválečná a totalitní, léta 1946 - 1989

Nejprve je ale třeba vrátit se na skok zpět do let 2. světové války (1939 – 1945). Tehdy totiž odzvonilo nechvalně proslulému způsobu provádění turistů v podzemí. „26. 7. 1940 oznámil major Oldřich Sequens, že policejní stráž nebude již vykonávat funkci průvodců v katakombách.“⁷⁵ Od 7. 8. 1942 vykonával práci stálého „průvodce pan Jiljí Diviš, majitel koncesované úschovny kol, bytem na náměstí v budově bývalého okresního soudu. Jako odměna mu byla vyplácena částka 10% z vybraného vstupného.“⁷⁶ (to znamená 800 – 1 000 Kčs ročně)⁷⁷. Průvodce Diviš ale v roce 1945 odešel na odpočinek a nahradil ho Petr Kadlec. Od šedesátých let 20. století pak průvodce nahradila technika, návštěvníci krypty získávali potřebné informace z nahrávky.

Po roce 1937 zůstalo v „katakombách“ jen 38 těl, zato nebezpečí výskytu plísně stále reálně hrozilo. Když se v roce 1950 skutečně objevila, tentokrát především na oděvech a ne přímo na tělech nebožtíků, byli na pomoc přizváni chemici RNDr. A. Diviš z Prostějova a Ing. Květoň ze Střelských Hoštic, kteří mumie ošetřili a bohužel byli nuceni spálit i několik oděvů nejhůře zasažených houbou.⁷⁸ Další zásah odborníků si vyžádal nový výskyt plísně v roce 1961, kdy došlo k důkladné asanaci nejen těl nebožtíků, ale i všech místností a chodeb ve sklepení od podlahy až po strop. Problém řešil tým odborníků ve složení: Ing. arch. Vladimír Vízek, František Šubrt, MUDr. et PhDr. Eugen Strouhal, CSc. a Ing. arch. Otakar Bělík.⁷⁹ Díky této „očistě“ musela být krypta na mnoho měsíců uzavřena a turisté ji mohli znovu navštívit až na jaře 1963. Totéž se opakovalo ještě na konci roku 1968, objevily se ale neshody o tom, kdo bude novou nákladnou asanaci financovat. Miliónovou částku nakonec uvolnila vláda.⁸⁰ Další výskyt houby museli Klatované řešit až na sklonku tisíciletí.

Roku 1963 vznikla nájemní smlouva mezi katolickou církví a městem a celý prostor „katakomb“ se ocitl v pronájmu městského úřadu.

Z osmdesátých let pochází zápis, který udává: „Došlo k podstatnému zhoršení stavu mumii. Zatímco v průběhu tří předchozích staletí nedošlo k žádnému poškození, v průběhu několika posledních několika let dochází ke stálému zhoršování situace. Jako negativní zásahy lze uvést například nahození stěn a stropu betonovým špritem, čímž bylo znemožněno odpařování vnitřní vlhkosti a srážlivost par.“⁸¹ Na počátku osmdesátých let se díky menším úpravám začalo pracovat na obnovení původního ventilačního systému.

---

⁷⁵ Ze zápisu jednání městské rady 31. 7. 1940

⁷⁶ Ze zápisu jednání městské rady 12. 9. 1942

⁷⁷ Vyúčtování Městského úřadu v Klatovech za rok 1938

⁷⁸ Klatovy zachraňují vzácnou památku. In: *Práce*, 11. 5. 1950

⁷⁹ *Zprávy z regionů*. In: *Pravda*, 22. 10. 1961

⁸⁰ *Asanace městských podzemních chodeb v Klatovech*. In: *Nové Klatovsko*, 29. 11. 1968

⁸¹ *Spor o katakomby – kde hledat odpověď, Co říká historie?* In: *Klatovský deník*, 9. 8. 2002

VI. E. Spory, léta 1990 – 2005

Díky pádu tzv. Železné opony na konci roku 1989 začaly do tehdejšího Československa proudit nové davy turistů ze Západu, které vyrazily za krásami dříve špatně přístupného státu. I „katakomby“ se dočkaly náporu zahraničních návštěvníků, kterým až do dneška co do počtu vévodí cestovatelé ze sousedního Německa. V roce 1991 se na skok v Klatovech zastavil i následník britského trůnu princ Charles se svou manželkou Dianou a neopomněli navštívit i kryptu pod jesuitským chrámem.⁸²

Později, mezi lety 1999 až 2001, se odehrály dvě spolu související události, které dohromady rozdmýchaly komplikovaný spor mezi zástupci Městského kulturního střediska v Klatovech (dále MěKS) a místní římskokatolickou farností.

Následující řádky jsou sestaveny na základě informací získaných v regionálních periodických z let 1999 – 2006.

První z těchto dvou problémů se objevil v roce 1999. V zadním, špatně přístupném traktu podzemních chodeb a místností bylo „nalezeno devět těl v rakvích bez vík, mezi sutí a ve vlhku“.⁸³ Na těchto ostatcích byla samozřejmě nalezena plíseň, k jejíž likvidaci přizvalo MěKS, uživatel a provozovatel památky, tým „*pěti konzervátorek a restaurátorek, klimatologa a toxikologa z Prahy*“.⁸⁴ Sklepení se v celé turistické sezóně 2000 podrobilo této asanaci a veřejnosti zpřístupněno bylo na jaře následujícího roku 2001. Prof. MUDr. et PhDr. Eugen Strouhal, DrSc., přední český egyptolog, který se na renovaci „katakomb“ aktivně podílel, v posudku o vykonané práci mimo jiné napsal:

„Pro uchování mumií bylo, je a bude zásadním zachovávání fungujícího systému ventilace a monitorování mikroklimatu krypty, což zajišťuje spolehlivě a nanejvýš odborně Ing. Jan Červenák.“⁸⁵

Souběžně s těmito pracemi vznikala nová nájemní smlouva „katakomb“ mezi zdejší římskokatolickou farností a městem Klatovy. Prostory podzemí náležely k tzv. jezuitskému kostelu a jejich vlastníkem tudíž byla církev, jako nájemník a provozovatel mělo být znovu ustanoveno MěKS. Právě vznikající smlouva měla nahradit dokument z roku 1963, lehce novelizovaný roku 1984. K jejímu stvrzení došlo 2. ledna 2001.⁸⁶ Zisky plynoucí z „katakomb“ se měly od nynějška rozdělovat poměrem 35% církvi, 65% městu.

Nejpodstatnější změna se týkala statě o výpovědi z nájmu. Stará dohoda z roku 1963 připouštěla, že nájemce může být vypovězen při hrubém porušení nájemních pravidel. Nový dokument naproti tomu umožňoval vypovězení nájmu bez udání důvodu, což bylo pro nájemce nevýhodné. Tento odstavec se do smlouvy dostal z nedbalosti, přesto se stal hlavním kamenem úrazu ve sporu, který měl nedlouho poté hýbat celými Klatovami.

---

⁸² *Princ v katakombách. In: Nové Klatovsko, 30. 5. 1991*

⁸³ *Ostrý spor o klatovské podzemí. In: Klatovský deník, 6. 8. 2002*

⁸⁴ *Katakomby – kde je pravda? In: Klatovský deník, 14. 8. 2002*

⁸⁵ *Spor o katakomby definitivně skončil. In: Klatovský deník, 27. 6. 2005*

⁸⁶ *Spor o klatovské katakomby. In: Týdeník Klatovska, 14. 8. 2002*

Podnět k němu zavdalo vyúčtování asanačních prací v „katakombách“ za rok 2001. MěKS uhradilo požadovanou částku 600 877 Kč⁸⁷, ale do budoucna počítalo „ještě s investicí 150 000 Kč na záchranu dalších nalezených rakví a těl. Náklady tak přesahovaly příjmy z hospodaření kulturního střediska a rada města se rozhodla požádat církev o příspěvek, to jest nevyplatit jí jako každoročně 35 % z tržby, což by za uplynulý rok (myšlen rok 2001) činilo 106 109 Kč. Tím, že by se církev této částky vzdala, přispěla by také na obnovu a záchranu mumii.“⁸⁸ Místní farnost ale tuto možnost zamítla, protože se nechtěla finančně podílet na napravení stavu, který nezavinila - napadení těl plísní se stalo z cizího zavinění - provozovatel „katakomb“, MěKS, dostatečně nedbal na stav všech těl v podzemí.

Římskokatolická farnost v Klatovech na základě těchto událostí usoudila, že MěKS zanedbává péči o technický stav sklepení, a dotčena byla i faktem, že se jí dlouho, snad úmyslně či neúmyslně, nedostala do rukou přesná čísla o asanaci a o provozování podzemí. Po MěKS tyto údaje vyžadovala na základě článku nové smlouvy, podle něhož má být „rozsah odborných prací každoročně dohodnut mezi nájemcem a pronajímatelem písemně.“⁸⁹ Všechno vyústilo v březnu 2002 v rozhodnutí klatovské farnosti, že využije změny v novém dokumentu a vypoví MěKS z nájmu v „katakombách“ ke dni 30. 6. 2002.⁹⁰ Novým nájemcem se měla stát společnost Temporalia Bona s. r. o., která započala svou činnost v roce 1998 a v roce 2002 „provozovala například vyhlídkovou věž katedrály sv. Bartoloměje v Plzni, prohlídky katedrály, Diecézní muzeum a organizovala různé kulturní akce, výstavy, koncerty apod.“⁹¹

Představitelé města se nechtěli provozování kulturní památky vzdát a nastoupili diplomatickou cestu. Prvním plodem jednání bylo odsunutí výpovědní lhůty z 30. 6. 2002 na 31. 12. 2002. Následně došlo v této věci i k soudnímu řízení. Nakonec „se město a místní římskokatolická farnost rozhodly konflikt vyřešit smírnou cestou, vytvořením občanského sdružení, prostřednictvím něhož by se společně podílely na provozu katakomb.“⁹² Z iniciativy města i farnosti tedy tři klatovští občané, Kateřina Žáková, Ing. Luboš Smolík a Ing. Václav Chroust, založili občanské sdružení Klatovské katakomby. Do tohoto sdružení přistoupilo město Klatovy i zdejší farnost ihned po jeho vzniku. Počínajíc 1. 1. 2006, organizace převzala správu „katakomb“.

„Sdružení Klatovské katakomby je dobrovolným sdružením osob, které mají zájem aktivně se podílet na ochraně, restaurování, rekonstrukci a provozování nebytového prostoru klatovských katakomb.“⁹³

---

⁸⁷ Jsou Klatovy novodobý Kocourkov? In: Klatovský deník, 28. 6. 2002

⁸⁸ Rozepře mezi církví a městem. In: Týdeník Klatovska, 26. 6. 2002

⁸⁹ Spor o klatovské katakomby. In: Týdeník Klatovska, 14. 8. 2002

⁹⁰ O katakomby se soudí. In: Týdeník Klatovska, 23. 10. 2002

⁹¹ Spor o katakomby pokračuje. In: Klatovský deník, 22. 6. 2002

⁹² Nové vedení plánuje změny v provozu katakomb. In: Klatovský deník, 16. 1. 2006

⁹³ Stanovy občanského sdružení Klatovské katakomby, 23. 8. 2005

VII. Barokní jezuitské Klatovy a jiná kultura

V současné době se „katakombám“ věnuje hodně pozornosti. Jejich současný provozovatel, občanské sdružení Klatovské katakomby, organizuje řadu akcí, které se více či méně týkají této zajímavé památky. Záměr odpoutat se od společensky kontroverzního „vystavování“ mumií je spjat s dlouhodobým fungováním občanského sdružení. Řečeno v užším kontextu, pořádané kulturní akce upozorňují na velkou historickou hodnotu celého klatovského jezuitského komplexu, posluchačům přibližují dění v době baroka nebo život tehdejší společnosti, vše v podání odborníků, kteří problematiku nastiňují v nejrůznějších souvislostech. V širším pojetí přednášky připomínají úzkou spojitost mezi křesťanstvím a naší současnou kulturou.

Jednotlivým přednáškám nebo výstavám pořádaným v průběhu celého roku vévodí vždy jeden dubnový víkend, kdy probíhají tzv. Barokní jezuitské Klatovy (dále BJK). Předseda sdružení Ing. Václav Chroust událost shrnuje takto: „*Tento projekt je vlastně sérií akcí - probíhá v jezuitském kostele a městské knihovně – v prostorech, které kdysi byly jezuitské a které byly vybudovány v barokním stylu. Proto byl zvolen název Barokní jezuitské Klatovy. Součástí projektu je historická konference, na níž přední čeští historici zabývající se barokem přednášejí zajímavé příspěvky. Konference je záměrně koncipována jako popularizační, je tedy otevřená široké veřejnosti. ... Součástí projektu jsou i české barokní nešpory a mše svatá. ... Za pohřbené v katakombách je slouženo requiem, tím se vlastně respektují pravděpodobná poslední přání mnohých z nich.*“⁹⁴ Právě v tomto ohledu je znát velký rozdíl mezi přístupem společnosti ke „katakombám“ dnes a například v předválečné době. S ostatky pohřbených se tenkrát zacházelo velmi nepřístojně, dnes se za ně a za jejich duše slouží zádušní mše. Ta se konává za doprovodu starých, znovu objevených hudebních děl, které vznikly v době baroka, mezi knězi sloužícími tyto mše bývají významné kapacity z tohoto oboru, jako například Msgre. František Radkovský, biskup plzeňský, nebo P. František Hylmar, SJ, provinciál českých jezuitů.

Cílem BJK a ostatní kulturních událostí je od začátku vytvoření vhodných podmínek pro vznik nové upravené expozice, která by zahrnovala i prostory „katakomb“.

Ročník 2007

První ročník BJK pořádaný 27. - 29. 4. 2007 se věnoval tématu „Jezuité v klatovských a českých dějinách“. Konferenci zaštitili zástupci městského úřadu, Plzeňského kraje, klatovské římskokatolické farnosti, České provincie Tovaryšstva Ježíšova, městské knihovny a Ústavu dějin Univerzity Karlovy v Praze.⁹⁵ Své příspěvky prezentovali

Mgr. Vít Aschenbrenner
Martin Blažil
Alena Bočková
Mgr. Karel Černý, Ph.D.
Doc. PhDr. Ivana Čornejová, CSc.
P. Mgr. Petr Havlíček, SJ
Mgr. Jiří Havlík

⁹⁴ *Lidem umožní pohled do historie. In: Klatovský deník, 19. 3. 2007*

⁹⁵ Zdroj: www.katakomby.cz, 19. 1. 2011

P. Mgr. Miroslav Herold, SJ
P. Ing. František Hylmar, SJ
Doc. RNDr. Karel Mačák, CSc.
Doc. PhDr. Jiří Mikulec, CSc.
Martin Milfort

Zahájení konference	27.4.'07 16:00	Vernisáž výstavy fotografií Martina Milforta	
	Barokní nešpory	27.4.'07 17:00	celebruje Msgre.F.Radkovský
Historická konference	28.4.'07	<u>Jezuité v klatovských a českých dějinách</u>	
	8:00	Doc. PhDr. Ivana Čornejová, CSc.	<i>Jezuité v českých dějinách Historie a bajky o jezuitách</i>
	8:45	Mgr. Karel Černý	<i>Panna Marie Klatovská a sv. Ignác z Loyoly jako symboly milosti</i>
	9:15	Mgr. Vít Aschenbrenner	<i>Odpolední pobožnosti v jezuitském kostele v Klatovech počátkem 18. st. a jejich hudební složka</i>
	9:45	Mgr. Jiří Havlík	<i>Jezuité a turecké války na konci 17. století</i>
	10:15	Doc. RNDr. Karel Mačák, CSc.	<i>Theodorus Moretus, provinciae nostre Archimedes</i>
	10:45	Doc. PhDr. Jiří Mikulec, CSc.	<i>Jezuitská mariánská bratrstva</i>
	13:00	P. Mgr. Pert Havlíček, SJ	<i>Pater Vojtěch Chanovský</i>
	13:30	P. Ing. František Hylmar,	<i>Ignaciánská spiritualita</i>

		SJ P. Mgr. Miroslav Herold, SJ P. Mgr. Petr Havlíček, SJ	
Jezuitské latinské divadlo	28.4.'07		
	15:30	Alena Bočková Martin Blažil a kol.	<i>Scholae et musis – jezuitská gymnázia a jejich divadelní produkce v 18. stol.</i>
	16:00	Divadelní soubor Lauriger	<i>Jezuitské školské hry - Amoris Doloris Rivalis a Votum melodicum</i>
Requiem	28.4.'07		
	18:00	celebruje provinciál České provincie P. František Hylmar, SJ	

Ročník 2008

I v tomto roce se projekt věnoval jednomu tématu, „*hlavním bodem programu byla opět konference, změna se ale konala: zatímco minulé (2007) se soustředilo na historii, ročník 2008 se věnoval současnosti.*“⁹⁶ Ve dnech 26. a 27. 4. 2008 na téma „Víra a moderní člověk“ hovořili:

Mgr. Vít Aschenbrenner
Prof. PhDr. Tomáš Halík, ThD.
P. Ing. František Hylmar, SJ
Prof. PhDr. Jan Sokol, Ph.D., CSc.
P. Václav Umlauf, SJ

sobota 26.4.'08		
8:00 - 13:00 symposium	<u>Víra a moderní člověk</u>	
8:00 - 8:10	<i>zahájení</i>	
8:10 - 9:10	<i>Člověk a náboženství</i>	Prof. PhDr. Jan Sokol, Ph.D., CSc.
9:15 - 10:15	<i>Dialog víry a nevíry - v každém z nás</i>	Prof. PhDr. Tomáš Halík ThD
10:20 - 11:20	<i>Sekularizace - požehnání či prokletí</i>	P. Václav Umlauf, SJ
11:25 - 12:25	<i>Rozhovor víry s moderním světem Benedikta XVI.</i>	P. Ing. František Hylmar, SJ

⁹⁶ Zdroj: www.jesuit.cz, 20. 1. 2011

15:00 - 15:30	<i>Autogramiáda</i>	Prof. PhDr. Jan Sokol, Ph.D., CSc. Prof. PhDr. Tomáš Halík, Th.D.
15:30 - 16:30	<i>Diskuze k tématu Víra a moderní člověk</i>	Prof. PhDr. Jan Sokol, Ph.D., CSc. Prof. PhDr. Tomáš Halík, ThD P. Václav Umlauf ,SJ P. Ing. František Hylmar, SJ
17:00	Johann Josef Fux: Kaiserrequiem <i>celebruje:</i> P. Fr. Hylmar, provinciál Č. provincie SJ <i>promluva:</i> prof. Tomáš Halík	<i>hudební provedení:</i> Kolegium pro duchovní hudbu <i>řídí:</i> Vít Aschenbrenner
neděle 27.4. '08		
10:00	Stefano Bernardi: Missa primi toni octo vocum <i>celebruje:</i> Msgr. František Radkovský	<i>hudební provedení:</i> Kolegium pro duchovní hudbu Smíšený pěvecký sbor Šumavan <i>řídí:</i> Vít Aschenbrenner

Ročník 2009

Tentokrát se zaměřením na „Jezuitské školství“. Do projektu se díky tomuto tématu zapojilo i Gymnázium Jaroslava Vrchlického v Klatovech, na jehož půdě se uskutečnila část přednášek. Zbytek z nich se konal na již tradičním místě, v Městské knihovně v Klatovech. Pro projekt se povedlo získat kromě velmi uznávaných odborníků českých i zahraničního hosta, původem Američana P. Thomase Roache, SJ, sekretáře nejvyššího jezuitského představitele pro vzdělávání. Své příspěvky přednesli:

Mgr. Vít Aschenbrenner
Mgr. Karel Černý, Ph.D
Ing. Jan Červenák a kolektiv
Doc. PhDr. Ivana Čornejová, CSc.
P. Ing. František Hylmar, SJ
P. Thomas Roach, SJ
Mgr. Kateřina Valentová, Ph.D.

Pátek 24. 4. 2009 Gymnázium Jaroslava Vrchlického v Klatovech

10.00 – 13.00 Projektový program **„Klatovské gymnázium a jezuitské střední školství, jezuité v povědomí studentů gymnázia“**

- přednášky a prezentace účastníků konference a studentů klatovského gymnázia

Sobota 25. 4. 2009 Městská knihovna Klatovy, společenský sál

8.30 – 12.30 konference **„Klatovské gymnázium a jezuitské střední školství“**

- 1) 8.30 – 8.40 *Slavnostní zahájení*
Mgr. Rudolf Salvetr; P. František Hylma, SJ; Ing. Václav Chroust
- 2) 8.40 – 9.20 *Jezuitské pedagogika v dobovém kontextu vzdělávání*
Doc. PhDr. Ivana Čornejová, CSc.
- 3) 9.25 – 10.00 *Výuka na jezuitském gymnáziu*
Mgr. Kateřina Valentová, Ph.D.
- 4) 10.10 – 10.45 *Jezuitské školy včera a dnes*
P. Thomas Roach, SJ
- 5) 10.50 – 11.25 *Jezuité a lidské tělo, věda, medicína, strava*
Mgr. Karel Černý, Ph.D.
- 6) 11.30 – 12.05 *Hudebníci jezuitského gymnázia – po stopách klatovských seminaristů*
Mgr. Vít Aschenbrenner

14.00 – 15.00 **Prezentace nové expozice Klatovské katakomby 2010**

- 1) *úvodní promluva* **Mgr. Rudolf Salvetr**, starosta města
Ing. Václav Chroust, předseda sdružení Klatovské katakomby
- 2) *prezentace* **Ing. Jan Červenák a kol.**

17.00 **Missa pro Defundis (Requiem) – Václav Adam Michna z Otradovic**

Celebruje: P. František Hylmar, SJ
Hudební provedení: Kolegium pro duchovní hudbu pod vedením Víta Aschenbrennera

Neděle 26. 4. 2009 Jezuitský kostel Nanebevzetí Panny Marie a sv. Ignáce v Klatovech

1) **Missa sancti Wenceslai – Václav Adam Michna z Otradovic**

Celebruje: Msgr. František Radkovský; biskup plzeňský
Hudební provedení: Kolegium pro duchovní hudbu

2) *Slavnostní závěr Barokních jezuitských Klatov 2009*
Msgr. František Radkovský; P. František Hylmar, SJ

Ročník 2010

Čtvrtý ročník symposia se konal 23. - 25.4. 2010 a stejně jako v roce 2009 se dočkal mezinárodního zastoupení. Předmětem zájmu tohoto ročníku byla výmalba kostela Neposkvrněného početí Panny Marie a sv. Ignáce z Loyoly v Klatovech, její autor Jan Hiebel a výtvarné umění v době baroka. Tímto tématem se zabývali:

PhDr. Jiří Fronek, Ph.D.
Siegrid Gensichen, M. A.
P. Mgr. Miroslav Herold, SJ
Mag. Dr. Herbert Karner
Univ. Lekt. Dozent Manfred Koller
Mgr. Jana Kunešová
PhDr. Martin Mádl, Ph.D.
PhDr. Petra Nevímová – Oulíková, Ph.D.

Pátek 23. 4. 2010

Slavnostní zahájení a koncert „Liturgická hudba v Klatovech před 250 lety“

18.00 1) *zahájení*

2) *koncert*: Jezuitský kostel Neposkvrněného početí Panny Marie a sv. Ignáce
provedení: Kolegium pro duchovní hudbu

3) *Krátké projevy přednesou patroni projektu*

Sobota 24. 4. 2010

Symposium, 1. část: Jan Hiebel (1681 – 1755) a jezuitský kostel v Klatovech

8.45 – 11.00 Městská knihovna Klatovy, společenský sál.

1) *Slovo úvodem*

Václav Chroust

2) *Maliřská výzdoba jezuitského kostela v Klatovech v evropském kontextu*

Martin Mádl (Praha)

3) *Andrea Pozzo a jeho následovníci*

Herbert Karner (Víděň)

4) *Andrea Pozzo a technika nástěnné malby*

Manfred Koller (Víděň)

5) *Nástěnné malířství a řád Tovaryšstva Ježíšova v Čechách*

Petra Oulíková (Praha)

11.11 – 12.30 Přednáška k 750. výročí založení města Klatov

1) *Jsou křesťanské kořeny pro Evropu důležité?*

Petr Piřha (Praha)

13.30 – 15.30 Symposium, 2. část: Jan Hiebel (1681 – 1755) a jezuitský kostel v Klatovech

1) *Historie jezuitského kostela v Klatovech* **P. Miroslav Herold, SJ (Řím)**

2) *Malíř Jan Hiebel – život a dílo* **Jiří Fronek (Praha)**

3) *Malíř František Antonín Müller a jeho podíl na výzdobě klatovského kostela*
Jana Kunešová (Praha)

4) *Umělecká výměna mezi Čechami a Bádenskem; Jan Hiebel a zámecká kaple sv. Kříže v Rastattu*
Siegrid Gensichen (Dossenheim)

17.00 jezuitský kostel Neposkvrněného početí Panny Marie a sv. Ignáce

1) **Requiem ex F con terza minore - Heinrich Ignaz Franz Biber**

Celebruje: **P. František Hylmar, SJ**

Hudební provedení: **Kolegium pro duchovní hudbu**

Neděle 25. 4. 2010

10.00 Jezuitský kostel Neposkvrněného početí Panny Marie a sv. Ignáce

slavnostní mše sv. Missa in C a hudba v klatovské jezuitské koleji koncem 18. st.

Autor: **Franz Joseph Aumann**

Celebruje: **Mons. František Radkovský, biskup plzeňský**

Hudební provedení: **Kolegium pro duchovní hudbu**

11.30 *Slavnostní zakončení Barokních jezuitských Klatov 2010*

VIII. Současnost a budoucnost

O. s. Klatovské sdružení si při svém vzniku vytyčilo za cíl „*usilování o výkon kulturně-historické činnosti zahrnující zejména zachování, udržování a propagaci starobylého pohřebiště nacházejícího se v podzemí kostela Neposkvrněného početí Panny Marie a sv. Ignáce v Klatovech – katakomb.*“⁹⁷ „*Občanské sdružení hodlá rovněž svými aktivitami propagovat a podporovat kulturní, historický a duchovní odkaz doby, ve kterém vznikly klatovské katakomby. Považuje si za čest připomenout významné části klatovské historie spjaté s barokem a působením jezuitského řádu ve městě a okolí.*“⁹⁸

Úspěchem projektu „Barokní jezuitské Klatovy“ se naplnil záměr podpory kulturně – historické činnosti. V otázce zachování a udržování prostor „katakomb“ se vyskytla nutnost upravit expozici tak, aby návštěvníkovi skutečně přibližovala dobu baroka v Klatovech a její odkaz. Snaha o toto se objevovala již od počátku činnosti sdružení, což dosvědčuje článek otištěný roku 2006, ve kterém se píše, že sdružení „*Nechce mít z katakomb jen pohřebiště, ..., ale chce, aby začaly sloužit jako kulturní památka, která by říkala něco o době minulé. Plánuje v dohledné době úpravy expozice.*“⁹⁹

O finanční podporu na přeměnu klatovských „katakomb“ byl požádán Evropský fond pro regionální rozvoj. Částka ve výši 20 milionů korun českých, ze které bude pokryta největší část oprav, byla přiznána v listopadu 2010. Práce na tomto projektu budou probíhat v roce 2011.¹⁰¹

Základním cílem jakékoli plánované opravy bylo obnovit poškozený ventilační systém podzemí. V důsledku jeho nefunkčnosti se v posledním století na mumiích v „katakombách“ opakovaně objevovala plíseň, která ohrožovala jejich stav. Stávající expozice má být rozšířena o muzeum zabývající se problematikou jezuitiky, přibude rekonstrukce podoby jednoho ze zemřelých, popis mumifikace atd. Samotné „katakomy“ se tak stanou jednou z více částí prohlídkového okruhu. Dosavadní vchod do podzemí, umístěný z vnější pravé boční strany kostela, se přesune a do „katakomb“ se bude vcházet skrz bývalé jezuitské gymnázium, které bezprostředně sousedí se zadní stranou kostela. Budova bývalého gymnázia se nachází v Denisově ulici, v těsné blízkosti náměstí.¹⁰²

---

⁹⁷ *Stanovy občanského sdružení Klatovské katakomby, 23. 8. 2005*

⁹⁸ *www.katakomy.cz, 19. 1. 2011*

⁹⁹ *Nové sdružení plánuje změny v provozu katakomb – rozhovor s Ing. Václavem Chroustem. In: Klatovský deník, 16. 1. 2006*

¹⁰¹ *Klatovské katakomby projdou rekonstrukcí. In: Regiony ČT 24, 12. 3. 2010*

¹⁰² *Z prezentace Ing. Jana Červenáka a Kláry Čepkové, 25. 4. 2009*

Závěr

Ve své práci jsem se soustředila na jednu z nejvýznamnějších kulturně - historických památek Klatovska, na tzv. klatovské katakomby. Stručně jsem shrnula období působení jezuitského řádu ve městě a okolí a průběh stavby jezuitského komplexu na klatovském náměstí, v jehož prostorách se „katakomby“ nacházejí. Přiblížila jsem, jakým způsobem byla těla zesnulých mumifikována a přidala jsem seznam pohřbených, který mi poskytl Mgr. Karel Černý, Ph.D..

Větší pozornost jsem věnovala „katakombám“ ve 20. století, kdy se postupně staly vyhledávanou turistickou památkou. Z tohoto důvodu docházelo k četným stavebním úpravám, které způsobily změny v mikroklimatu sklepení, jejichž následkem byla většina klatovských mumií zničena. Zaznamenala jsem výraznou proměnu prostor „katakomb“. Touto otázkou se nikdo přede mnou nezabýval, čerpala jsem tak výhradně z prvotních informačních podkladů, jako například z článků nejrozličnějších periodik, z dobových fotografií nebo z korespondence klatovské radnice.

Dále mě zajímal přístup soudobých lidí k odkazu minulé doby, který je v „katakombách“ skryt. Především v této oblasti jsem došla k překvapivému zjištění. Z četných novinových článků, dopisů, oznámení a stížností jsem sestavila obraz prohlídky „katakomb“ z předválečné doby. Nepřípustné chování průvodců a text plný smyšlených historek mě přiměly k zpracování kapitoly, která shrnuje všechny tyto smyšlenky.

Jedním z cílů mé práce bylo i vyvrátit tyto pomluvy, které jsou bohužel stále živé v povědomí klatovských obyvatel. Chtěla jsem poukázat na to, že historky, které slýchávali návštěvníci „katakomb“ z úst průvodců o hrůzostrašných činech, které údajně prováděli jezuitští bratři v době své působnosti v Klatovech, nejsou podloženy absolutně žádnými fakty a jedná se tudíž o lži. Snažila jsem se poskytnout jiný, kladný pohled na jezuitský řád, který byl nesmyslně zdémonizován v době národního obrození. Vyzdvihla jsem jejich četné aktivity, které významně pomohly rozvoji Klatov a celého okolí.

V další části práce jsem se zabývala nedávnou minulostí, současností a plánovanou budoucností „katakomb“. Přiblížila jsem průběh různých kulturních akcí pořádaných k připomenutí a zpopularizování této památky. Celá práce vyobrazuje její podobu těsně před tím, než se expozice v průběhu roku 2011 zásadně promění. Mnohé podklady pro zpracování kapitoly o současnosti a budoucnosti mi poskytl Ing. Václav Chroust.

Vypracované téma může sloužit jako podklad pro další studie týkající se „katakomb“, a to především ve 20. století. Při sepisování těchto kapitol bylo čerpáno z článků hlavně regionálních periodik, úředních spisů města Klatov, účetních záznamů, korespondence, soudobých fotografií a ze zaznamenaných svědectví. Další využití je možné jako zdroj informací pro turistické publikace, zájem by o práci mohli mít i lidé zabývající se historií regionu a jeho kulturním děním. Zjištěny byly i různé postupy, jakými byly před desítkami let prováděny asanace prostor, což může být zásadní pro ty, kteří se v dnešní době zabývají technickým stavem „katakomb“.

Seznam použitých zkratek

- **BJK** – Barokní jezuitské Klatovy
- **MěKS** – Městské kulturní středisko města Klatov
- **Msgre.** – Monsignore; titul náležící katolickým arcibiskupům, biskupům a kněžím, kteří jsou nositeli čestných titulů
- **P.** – páter, kněz
- **SJ** – Societas Jesu; titul příslušníka jezuitského řádu

Seznam použitých zdrojů a literatury

Nepublikované materiály

- HNOJSKÝ, T. *Klatovské katakomby*. 1997. seminární práce. 24 s. (Gymnázium Jaroslava Vrchlického Klatovy)
- LEGER, K. *IX. kapitola z Almanachu bývalých studentů gymnasia klatovského*. 31 s. (Státní okresní archiv Klatovy)
- ŠVECOVÁ, P. *Jezuité v Klatovech*. 1996. seminární práce. 27 s. (Gymnázium Jaroslava Vrchlického Klatovy)
- VILÍMKOVÁ, M. *Jezuitský kostel Neposkvrněného početí Panny Marie a sv. Ignáce v Klatovech*. 42 s.
- Kronika klatovského gymnázia I. část. (1909 – 1918). (Státní okresní archiv Klatovy)

Publikovaná literatura

- HAVLÍČEK, P. *Páter Vojtěch Chanovský, světec nebo fanatik?. Barokní jezuitské Klatovy – sborník textů ze symposia v Klatovech*. Klatovy. Nakl. Klas. 2007. 165 s.
- HEROLD, M. *Klatovský kostel Neposkvrněného početí Panny Marie a sv. Ignáce z Loyoly. Příběh jedné stavby Tovaryšstva Ježíšova (1656 – 1773). Barokní jezuitské Klatovy – sborník textů ze symposia v Klatovech*. Klatovy. Nakl. Klas. 2007. 165 s.
- OTTO, J. *Ottova všeobecná encyklopedie ve dvou svazcích A-L, M-Ž*. Praha. Ottovo nakladatelství. 2003. 752 s.
- SÝKOROVÁ, L. a kolektiv. *Klatovy*. Praha. Nakl. Lidových novin. 2010. 591 s.
- VANČURA, J. *Dějiny někdejšího královského města Klatov I. – IV.*. Klatovy. 1927.

VANĚK, F., HOSTAŠ, K. *Soupis památek historických a uměleckých v politickém okrese klatovském – nákladem archeologické komise při České akademii císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění*. Praha. 1909. 348 s.

VONDRA, R. *Osobnosti české historie*. Praha. nakladatelství Aleš Skřivan ml. 2009. 759 s.

Časopisy a denní tisk

Klatovský deník, 14. 5. 2002: *Mumie rozkmotřily radnici s církví* (Vlastivědné muzeum dr. Hostaše Klatovy)

Klatovský deník, 7. 6. 2002: *Církev na výpovědi smlouvy trvá* (Vlastivědné muzeum dr. Hostaše Klatovy)

Klatovský deník, 20. 6. 2002: *Zastupitelé hájí katakomby* (Vlastivědné muzeum dr. Hostaše Klatovy)

Klatovský deník, 22. 6. 2002: *Spor o katakomby pokračuje* (Vlastivědné muzeum dr. Hostaše Klatovy)

Klatovský deník, 28. 6. 2002: *Naše mumie, říkají Klatovští, naše mumie, říká nyní církev*. (Vlastivědné muzeum dr. Hostaše Klatovy)

Klatovský deník, 28. 6. 2002: *Otázka pro ... Karla Mráze* (Vlastivědné muzeum dr. Hostaše Klatovy)

Klatovský deník, 28. 6. 2002: *Návštěvníci katakomb podepisují petici;
Církev ruce nenatahuje, nabídla městu vypořádání;
Otázka pro ... Karla Mráze
Korespondence bez úrovně
Stanou se mumie zbožím?
Hlasování je nerozhodné*
(Vlastivědné muzeum dr. Hostaše Klatovy)

Klatovský deník, 28. 6. 2002: *Jsou Klatovy novodobý Kocourkov?* (Vlastivědné muzeum dr. Hostaše Klatovy)

Klatovský deník, 6.8. 2002: *Ostrý spor o klatovské podzemí* (Vlastivědné muzeum dr. Hostaše Klatovy)

Klatovský deník, 9.8. 2002: *Spor o katakomby – kde hledat odpověď? Co říká historie?* (Vlastivědné muzeum dr. Hostaše Klatovy)

Klatovský deník, 14. 8. 2002: *Katakomy – kde je pravda?* (Vlastivědné muzeum dr. Hostaše Klatovy)

- Klatovský deník, 14. 9. 2002: *Soudí se o mumie* (Vlastivědné muzeum dr. Hostaše Klatovy)
- Klatovský deník; 31. 10. 2002: *Jak vyřešit problém s katakomby*. (Vlastivědné muzeum dr. Hostaše Klatovy)
- Klatovský deník, 1. 11. 2002: *Dopis se zlým úmyslem* (Vlastivědné muzeum dr. Hostaše Klatovy)
- Klatovský deník, 17. 6. 2003: *Mumie mohou znovu skončit u soudu* (Vlastivědné muzeum dr. Hostaše Klatovy)
- Klatovský deník, 27. 1. 2004: *Spor o mumie vyřeší mimo soud* (Vlastivědné muzeum dr. Hostaše Klatovy)
- Klatovský deník, 27. 6. 2005: *Spor o katakomby definitivně skončil* (o.s. Klatovské katakomby)
- Klatovský deník, 16. 1. 2006: *Nové vedení plánuje změny v provozu katakomb – rozhovor s Ing. Václavem Chroustem* (o.s. Klatovské katakomby)
- Klatovský deník, 19. 3. 2007: *Lidem umožní pohled do historie* (Vlastivědné muzeum dr. Hostaše Klatovy)
- Klatovské listy, 25.2. 1933: *Báseň* (Vlastivědné muzeum dr. Hostaše Klatovy)
- Klatovské listy, 26.6. 1937: *Klatovské katakomby* (Vlastivědné muzeum dr. Hostaše Klatovy)
- Lid, únor 1922: *Z tajemství klášterní hrobky* (Státní okresní archiv Klatovy)
- Lid, 30. 10. 1932: *Jak se vyrábí historie* (Vlastivědné muzeum dr. Hostaše Klatovy)
- Lid, 15. 11. 1932: *Klatovské katakomby* (Vlastivědné muzeum dr. Hostaše Klatovy)
- Národní politika, 8. 1. 1935: *Jaká je pravda o klatovských katakombách?* (Vlastivědné muzeum dr. Hostaše Klatovy)
- Nové Klatovsko, 29. 11. 1968: *Asanace městských podzemních chodeb v Klatovech* (Vlastivědné muzeum dr. Hostaše Klatovy)
- Nové Klatovsko, 30. 5. 1991: *Princ v katakombách* (Vlastivědné muzeum dr. Hostaše Klatovy)
- PETERS, K.: *Dějiny jesuitské koleje v Klatovech*. časopis Společnosti přátel starožitností českých LXV. Praha. 1946. 267 s. (Městská knihovna Klatovy)
- Práce, 11. 5. 1950: *Klatovy zachraňují vzácnou památku* (Státní okresní archiv Klatovy)

Pravda, 22.10. 1961: *Zprávy z regionů* (Vlastivědné muzeum dr. Hostaše Klatovy)

Šumavan, 19. 5. 1906: *Krypta pod jesuitským kostelem v Klatovech* (Vlastivědné muzeum dr. Hostaše Klatovy)

Týdeník Klatovska, 26. 6. 2002: *Rozepře mezi církví a městem* (Vlastivědné muzeum dr. Hostaše Klatovy)

Týdeník Klatovska, 3. 7. 2002: *Církev se katakomb vzdát nechce* (Vlastivědné muzeum dr. Hostaše Klatovy)

Týdeník Klatovska, 3. 7. 2002: *Pět poznámek ke sporu o klatovské katakomby.* (Vlastivědné muzeum dr. Hostaše Klatovy)

Týdeník Klatovska, 14. 8. 2002: *Spor o klatovské katakomby* (Vlastivědné muzeum dr. Hostaše Klatovy)

Týdeník Klatovska, 23. 10. 2002: *O katakomby se soudí* (Vlastivědné muzeum dr. Hostaše Klatovy)

Týdeník Klatovska, 23. 10. 2002: *Stanovisko redakce.* (Vlastivědné muzeum dr. Hostaše Klatovy)

Internetové stránky

www.britanica.com

www.jesuit.cz

www.katakomy.cz

www.klatovy.cz

www.sumava.net

Televizní vysílání

Klatovské katakomby projdou rekonstrukcí, In: Regiony ČT 24; 12. 3. 2010

Obrazový aparát

Obr. 1: fotografie klatovského náměstí s průčelím jezuitského kostela, v jehož sklepení se „katakomby“ nacházejí, červenec 2007

Obr. 2: fotografie klatovských „katakomb“, červenec 2010 (*prostory „katakomb“*)

Obr. 3: portrét P. Adalberta Chanovského rytíře z Dlouhé Vsi (1581 – 1643) (*prostory „katakomb“*)

Obr. 4: vstupenka z 20. let 20. století, ovšem se stejným textem jako v době před 1. sv. válkou (*Městský archiv Klatovy*)

Obr. 5: fotografie z oprav exteriéru kostela, 1936 – 1940 (*Městský archiv Klatovy*)

Obr. 6: poslední fotografie „katakomb“ v původním počtu cca 200 uložených těl, 1937 (*Vlastivědné muzeum Dr. Hostaše v Klatovech*)

Obr. 7: fotografie střechy kostela před opravou, 1936 (*Městský archiv Klatovy*)

Obr. 8: fotografie hrobu na hřbitově v Klatovech, kde jsou uloženy mumie z „katakomb“, březen 2010 (*hřbitov sv. Jakuba v Klatovech*)

Obr. 1

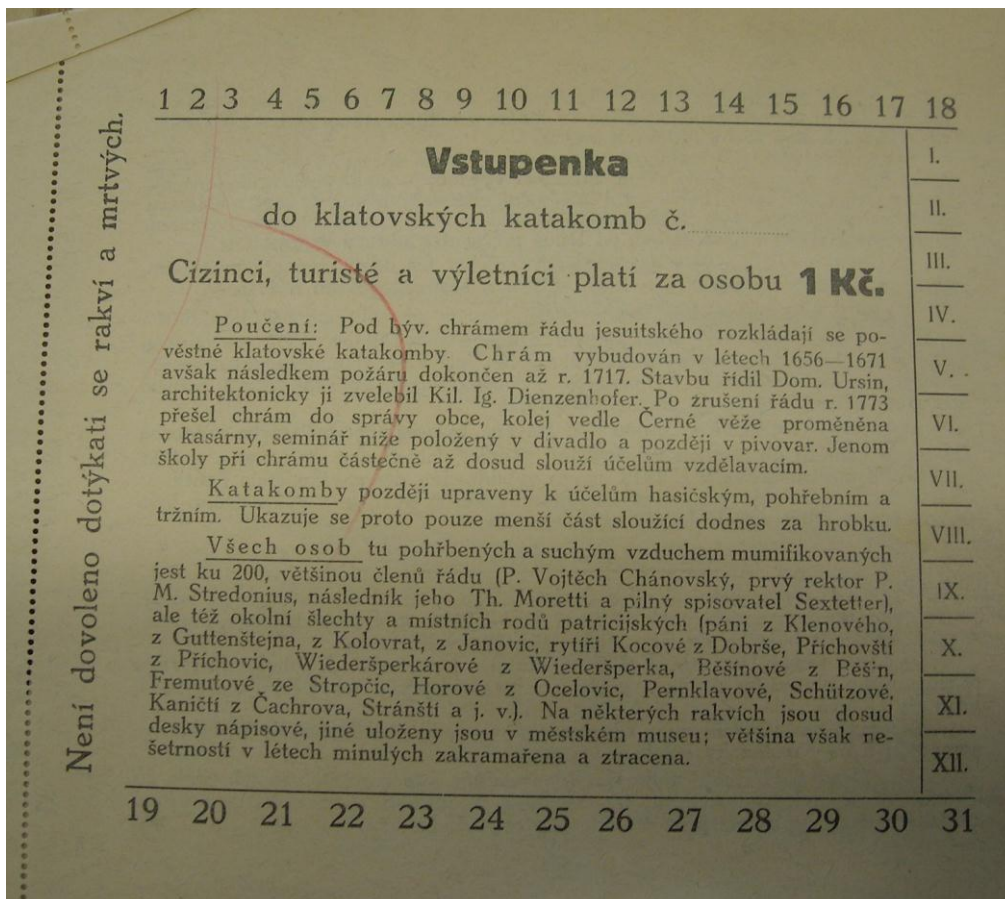
Pohled na klatovské náměstí s průčelím jezuitského kostela

Obr. 2
Vnitřní prostory „katakomb“

Obr. 3
Portrét P. Adalberta Chanovského rytíře z Dlouhé Vsi

Obr. 4
Turistická vstupenka, 20. léta 20. století

Obr. 5
Úpravy kostela v 30. letech 20. století

Obr. 6
Prostory „katakomb“ před rokem 1937

Obr. 7
Pohled na náměstí ze střechy kostela

Obr. 8
Fotografie hrobu na klatovském hřbitově, kde jsou uloženy některé
mumie z „katakomb“